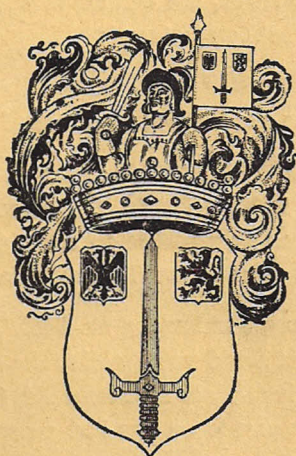

HET LAND VAN AALST

TIJDSCHRIFT VAN DE
HEEMKUNDIGE VERENIGING
« HET LAND VAN AALST »

Jaargang XIV — 1962

Nr. 6

AAN ONZE LEDEN!

Met dit nummer ontvangt U het laatste van de **veertiende jaargang** van « Het Land van Aalst ». De redactie is overtuigd dat de leden goed werden bediend. Alleen de penningmeester blijft met zijn zorgen zitten...

Het beheer van de « Heemkundige Vereniging van het Land van Aalst » betuigt hartelijk **dank**,

aan al haar trouwe leden, die aan de vereniging sinds vele jaren hun aanhankelijkheid hebben betoond;

aan haar ereleden en steunende leden, die het tijdschrift nodig heeft en op wiens steun verder wordt gerekend;

Tot **allen** een **DRINGEND verzoek!** Stort **onverwijld uw bijdrage voor 1963**, nl. **honderd twintig frank**. Wij beloven U, o.m. voor 1963 de verdere publikatie van de uitgebreide bijdrage van de hand van de heer J. van Twembeke over de heerlijkheden in het Land van Aalst.

Stort heden nog op postrekening nr. 5869.11 van « de Heemkundige Vereniging van het Land van Aalst », Brussel 19, hetzij uw bijdrage als gewoon lid, hetzij als steunend lid (200 fr.) of als erelid (500 fr.). Zelf storten spaart U en ons last en onkosten.

Nog één bede : Steunt « het Land van Aalst » door het aanwerven van **nieuwe leden!**

Aanvullende Familiale Bedrijvigheden te Lede, vóór de Franse Revolutie

Voor al 3 takken vragen in dit opzicht te Lede onze speciale aandacht, nl. het **spinnen**, **weven** en, in veel mindere mate, het **kantwerk**. Voor de 17^e en 18^e eeuw hebben wij dat kunnen nagaan aan de hand van de inboedels. Was het spinnen vooral arbeid door de vrouwen verricht, dan was weven op de eerste plaats mannenwerk. In de voorbereiding zowel van het een als van het ander hadden vooral de mannen hun aandeel. Vandaar de uitgebreide vlasteelt verspreid over een groot procent landbouwwitbatingen. Het voorbereidend werk werd grotendeels door de mannen verricht gedurende de wintermaanden. Bij het oogsten van het vlas (trekken) waren zowel mannen als vrouwen bedrijvig; het *roten* en daarop te *drogen* zetten was werk voor de mannen. Daarna werd het vlas *gebookt*, waarbij het houterig stengeltje (de leem) werd gebroken en niet de draden, die het omhullen. Hiertoe werd de bookhamer gebruikt. Daarna volgde het *zingelen*, eerst met de korte en daarop met de lange zwingelstok. Nadien werd het vlas *gehekeld*, met een hekel (= grove en fijne kam), waarbij het garen van de afval werd gescheiden. Dit laatste was vooral het werk van de vrouwen. Nu was het voorbereidend werk gedaan en kan men overgaan tot het *spinnen* van het garen, om dit daarna te gebruiken tot het *weven* van laken (lijnwaad).

1. Het spinnen.

Het groot belang en de toenemende uitbreiding van het spinnen als familiale huisnijverheid blijkt uit de vaststelling dat voor het eerste kwart van de 17^e eeuw op 122 Staten van Goed er in 71 of 58,19 % spinnewielen staan aangegeven, terwijl dit voor de laatste 40 jaar van de 18^e eeuw steeg tot 353 of 80,41 % spinnewielen op 439 Staten van Goed. Het aantal spinnewielen varieerde hierbij van 1 tot 5, naargelang de samenstelling van het gezin.

2. Het weven.

Deze bedrijvigheid, in tegenstelling met het spinnen, waar men naast spinsters ook spinners telde, was mannenwerk. Voor het eerste kwart van de 17^e eeuw wordt een weefgetouw in 47 inboedels of 38,52 % op 122 aangegeven; in de laatste veertigjarige periode werd die verhouding 218 weefgetouwen of 49,88 % op 439. Hun aantal in eenzelfde gezin was bij uitzondering twee en meer.

Achtereenvolgens wordt in tabellen een overzicht gegeven wat de verhouding spinnewielen en weefgetouwen betreft in de verschillende tienjarige perioden, evenals de verdeling van beide of het samen aanwezig zijn van spinnewiel en weefgetouw in eenzelfde gezin. Dezelfde gegevens worden voor vijftigjarige perioden samen gebracht in tabel II. Een detailverdeling wordt gegeven in de tabellen III en IV.

TABEL I.

Periode	Staten van Goed	Huisgezinnen met				Huisgezinnen met			
		Spinne- wiel(en)		Weefge- touw(en)		Spinne- wiel(en) én Weefge- touw(en)		Spinne- wiel(en) of Weefge- touw(en)	
		%	%	%	%	%	%	%	%
1626-1635	27	12	44,44	13	48,14	6	22,22	20	74,07
1636-1645	39	39	41,02	14	35,89	2	5,12	28	71,79
1646-1655	56	22	39,28	20	35,71	9	16,07	33	58,92
1656-1665	53	30	56,60	21	39,62	11	20,75	81	75,47
1666-1675	60	31	51,66	22	36,66	17	28,33	53	88,33
1676-1685	56	42	75,—	24	42,85	19	33,91	44	78,57
1686-1695	53	44	83,01	26	49,05	23	43,58	47	88,67
1696-1705	37	29	78,37	19	51,35	16	43,24	32	86,48
1706-1715	67	49	73,13	30	44,77	24	35,82	55	82,08
1716-1725	76	65	85,52	35	46,05	30	39,73	70	92,10
1726-1735	69	59	84,78	32	46,37	26	37,68	65	94,20
1736-1745	89	69	76,40	46	51,66	37	41,57	79	88,76
1746-1755	77	62	80,51	39	50,64	31	40,26	70	90,90
1756-1765	88	77	87,50	51	57,95	45	51,13	83	94,31
1766-1775	118	91	77,11	68	57,62	50	42,36	108	91,52
1776-1785	130	110	84,61	59	45,38	54	41,53	116	89,15
1786-1795	103	75	72,81	40	38,83	29	23,15	91	88,34

Van bij de aanvang van de periode 1766-1775 stellen wij een teruggang vast wat de spinnewielen betreft, die zich vooral in de laatste tienjarige periode affirmeert; wat het lijnwaadweven betreft komt een soortgelijke teruggang tot uiting vanaf de tienjarige periode 1776-1785 en die zal ook voortduren gedurende de volgende periode. Het verval is inderdaad ingezet en zal gedurende de eerste helft van de 19e eeuw worden voltooid.

TABEL II.

Periode	Staten van Goed	Huisgezinnen met				Huisgezinnen met			
		Spinne- wiel(en)		Weefge- touw(en)		Spinne- wiel(en) én Weefge- touw(en)		Spinne- wiel(en) of Weefge- touw(en)	
		%	%	%	%	%	%	%	%
1626-1655	122	71	58,19	47	38,52	17	13,95	81	66,38
1656-1705	259	176	67,95	112	43,24	86	33,12	216	83,39
1706-1755	378	304	80,42	181	47,88	146	38,62	339	89,68
1756-1795	439	353	80,41	218	49,88	178	40,54	398	90,66

Deze indeling schenkt een gunstiger evolutie, maar bij vergelijking met voorgaande tabel, blijkt deze vooral te verklaren door de bijzonder voordelige cijfers bekomen bij de aanvang van de laatste periode. Ze dienen dus gezien in het licht van tabel I.

Volgende tabellen geven de gedetailleerde verdeling van de spinnewielen en weefgetouwen over de verschillende families en dit in de loop van honderdzeventig jaar.

TABEL III.

Spinnewielen of getouwen.

	1626-1635	1636-1645	1646-1655	1656-1665	1666-1675	1676-1685	1686-1695	1696-1705	1706-1715	1716-1725	1726-1735	1736-1745	1746-1755	1756-1765	1766-1775	1776-1785	1786-1795
1 sp.	4	2	3	13	12	6	9	2	7	13	9	14	9	8	11	18	15
2 sp. (a)	3	11	11	4	14	12	9	8	11	19	21	7	12	9	18	21	16
3 sp.		1	1		4	2	1	3	5	2	2	7	5	12	10	13	11
4 sp.				2	1	3	2		1	1		3	5	2	1	2	4
5 sp.									1		1	1		1	1	2	
1 get.	7	10	7	6	4	3	3	2	3	4	4	6	4	3	17	4	10
2 get.	1	1	4	1				1				1	1				
3 get.			1										1				
6 get.	(b)			(c)								1					
1 get. verhuurd										1		1	1	2			
2 get. »													1				
3 get. »									1								
4 get. »											1						
2 get. + 1 get. verhuurd							2										
2 get. + 2 get. verhuurd									1		1						
1 get. in huur					1				1					1	1		1
1 get. + 1 get. in huur				1		1											

(a) Onder de 2 spinnewielen worden geklasseerd elke vermelding in de Staten van Goed zonder aangifte van aantal: « de spinnewielen ».

(b) 5 weefgetouwen staan bij de timmerman.

(c) Eén eigenaar verhuurt 13 weefgetouwen.

TABEL IV.

Spinnewielen + getouwen.

	1626-1635	1636-1645	1646-1655	1656-1665	1666-1675	1676-1685	1686-1695	1696-1705	1706-1715	1716-1725	1726-1735	1736-1745	1746-1755	1756-1765	1766-1775	1776-1785	1786-1795
1 sp. + 1 get.	3	1	2	1	2	7	3	4	3	11	5	5	4	9	6	6	4
2 sp. + 1 get.	1	1	5	4	7	9	13	6	10	8	14	19	10	14	13	19	8
3 sp. + 1 get.	1		1	4	3	1	3	1	7	2	3	6	6	6	14	12	4
4 sp. + 1 get.					1		1			4	2	2	1	2	2	6	3
5 sp. + 1 get.													3	2		5	1
6 sp. + 1 get.												1			1		1
1 sp. + 2 get.											1		1	1	1		
1 sp. + 3 get.								1									
1 sp. + 6 get.							1										
2 sp. + 2 get.			1		1		1		3	2			1	2	2		2
2 sp. + 3 get.						1											
3 sp. + 2 get.														2		1	
3 sp. + 3 get.				1													
3 sp. + 4 get.																1	
4 sp. + 2 get.					1			1					1		1		1
4 sp. + 3 get.	1																
5 sp. + 2 get.								1							1		

3. Het kamslagen of hekelen.

In feite zou deze bewerking van het vlas dienen te worden aan-gegeven vóór het spinnen en weven; maar gezien het kamslagen of hekelen van het vlas blijkbaar tot een beroep was uitgegroeid, wordt verkozen dit na het spinnen en weven te behandelen.

De kamslager maakte gebruik van fijne en grove kammen, waar-bij het garen van de afval werd gescheiden. Deze bewerking blijkt vakwerk geweest te zijn, te Lede vooral uitgevoerd door de families Triest en Van der Snickt.

Geert Triest, zn. Frans († 1731), Anthon Triest (vr. † 1731), met «al het camslaegers ende rietmaeckers halamhe met de cammen», Adriaen Triest, zn. Geeraert (vr. † 1737), «met alle rieten ende camslaeghers winkel». Beiden blijken dus tevens het beroep van mandenmakers te hebben beoefend. Martinus van der Snickt († 1741), herbergier-kamslager-kaarsenmaker, met «2 tafels tot het maecken van was met hunne schragen, keersbacken, het halam tot het trecken van spendekens (= kleine kaarsen), bundel kamriet, den camwinkel», Adriaen Francis van der Snickt († 1773) en Jan-Baptist van der Snickt, zn. Frans (vr. † 1782).

In 1796 is laatstgenoemde nog bedrijvig als kamslager, evenals Andreas Lemaitre.

Het geweven lijnwaad of het vlassengaren diende niet slechts om te voorzien in de noodwendigheden van het gezin, maar werd vooral op de markt van Aalst, ook wel te Dendermonde, verkocht. In 1626 werd een pond «gesoden vlassengaren» verkocht tegen 8 schell. groot, terwijl een pond «gesoden werkegaren» (waaruit de droldekens werden geweven) slechts 4 schell. kostte; een pond «ongesoden garen» kostte 10 schell.; een el linnenlaken of «vlassen-lijnwaad» 10 stuivers, en een el zaklaken 1 schelling groot.

4. Het kantwerk.

De «speldewerkkussens met blokken» zijn hier eerder zeldzaam in de 17e en 18e eeuw. Zij komen slechts sporadisch voor.

~ Voor de 17e eeuw staat er slechts één aangegeven in 1659.

Voor de 18e eeuw 13, nl. in 1723, 1737, 1766, 1767, 1769, 1770, 1776 (2), 1779, 1785, 1786, 1790, 1792.

Dit toont aan dat het maken van kantwerk als huisarbeid voor Lede in deze periode nog een zeldzaamheid was; daarbij komen zij meestal voor bij meer welstellenden.

5. De toestand in 1796.

Bij de volkstelling van 1796 werd het hoofdberoep aangegeven, althans van de gezinshoofden. Lede telde in dat jaar 57 wevers (slechts 2,63 % van de bevolking), daarbij 20 spinners en 204 spinsters. Deze laatste vertegenwoordigen 9,42 % van de bevolking. Anderzijds weten wij ook dat tal van huisvrouwen en dochters van landbouwers zich eveneens, vooral gedurende de wintertijd, onledig hielden met spinnen.

Resultaat.

Spinnen en weven vormden gedurende de 17^e en 18^e eeuw een voorname faktor in de aanvullende familiale bedrijvigheid, die er veel heeft toe bijgedragen op de eerste plaats niet de « welstand » in het boerengezin tot stand te brengen, maar wel om op de kleinere bedrijven in de allernoodzakelijkste levensbehoeften te voorzien. Het was voor het gezin een dwingende noodzakelijkheid.

Het laatste kwart van de 18^e eeuw werd de ondergang van deze familiale bedrijvigheid ingeluid.

IMPE.

J. de Brouwer.

J.B. Jacquemyns Chirurgijn te St.-Maria-Lierde in 1784

Chirurgijn Jan Baptist Jacquemyns, afkomstig van Dilbeek, richtte in 1784 volgende vraag tot vestiging van zijn praktijk op St.-Maria-Lierde aan de gemeentelijke overheden:

« Aen Ul. heeren bailliu leenmannen borgemeester ende schepenen der prochie ende graeffelychede van sinte marie lierde heeren van waesberghe St Pol ende nieuwenburgh.

Supplierende verthoont reverentelyck joannes baptista jacquemyns geboortigh der prochie van dilbeek huwelyck hebbende isabella de vlamminck geboortigh van Ul. heeren jurisdictie ende als nu woonende binnen de prochie van sinte marie audenhoven geanvoisineert aen de prochie van ste marie lierde, te kennen gevende dat hy van syne jonge jaeren af, heeft geexerceert in de wetenschap der cherurgie ofte heelkonste, soo van dies blyckt by ses distincte declaratiën aen hem verleent geduerende de jaeren 1762 tot ende met den jaere 1765 van behoorelyck te hebben gefrequiteert de lessen op de chirurgieaele siekte alle onderteekent door de professors, provost, ende de monstereurs der scholen van de konincklyke academies der stadt Parys als van de chirurgyn major van het hospitaal van bermhertigheyt der selve stadt alle ten desen geexibeert, gelyck oock ick by syne admisssie ende declaratie van de dekens anderms van de chirurgyns ambacht binnen de stadt mechelen draegende de daete 8° february 1761 ten desen oock gevoeght in consequentie dies blyckt oock op den act van examen by hem suppliant gedaen voor het collegie der medecynen binnen de stadt brussel aldaer oock gepresteert heeft den gerequireerden eedt in daeten 21 meye 1771 waer naer hy sigh heeft gepleceert ter exercitie van chirurgyn ende ancoucheur binnen de prochie van dilbeek ende denderwindeke alwaer hy sonder jactantie gesproken binnen de selve prochien ende omliggende veele swaere chirurgieaele siekten ende voorvallen als ancouchementen radiealyck heeft erstellt soo van dies oock blyckt by de wettelycke declaratie als van den heere lantdeken van het district van geaerdsberghe ten desen oock geexibeert in welcker leste conste wesende de vroedtcunde hy tsedert salvo justo twee jaeren alraede in huwelyck synde met isabella de vlamminck haer heeft geexerceert soo met de daegelycksche lessen als in de reele voorvallen experieert dat sy ten minsten capabele is om in de gevallen van vroedcunde met goet succes te handhaven soo van dies is gebleken binnen de jurisdictie van Ul. heeren. Exposerende hy suppliant dat Ul. heeren binnen dese jurisdictie tot conservatie, welvaeren van het menschelyck geslacht, staet te admitteren capabelen persoon ofte personen ter exercitie van alle voorvallen affairen syne functie raekende alhier is offerende synen dienst ende geadmitteert te worden voor sulckx, ditte op soo gratieusen sallariss ofte pensioen als Ul. heeren volgens alle redelyckheyt ende equiteyt sult believey by appointment op desen te doen of laeten sallariseren. Waer om hy suppliant sigh keert tot de selve. t Is de gratie ende was onderteekent J.B. jacquemyns chirurgyn. » (1)

In de raadszitting van 21 september 1784 besloten burgemeester en schepenen van St.-Maria-Lierde de aanvraag in te willigen, maar voor wat betreft het vaststellen van salaris, daar moest eerst nog een tijdje over heen gaan.

GOTTEM.

V. Gaublonme.

(1) Rijksarchief Gent. Fonds St.-Maria-Lierde, bundel 1, copie.

Pastoor Jan Van Leynseele : Stichter van een Studiebeurs

De mooie parochie Nukerke, gelegen tussen Ronse en Oudenaarde, verwelkomde in 1706 pastoor Jan Van Leynseele als haar herder (1). Zijn vader Jan en zijn moeder Maria Gos woonden te Ruien, toen de kleine jongen Jan geboren werd.

Uit het parochie-archief van Nukerke kunnen we weinig uithalen over zijn leven en werken. Hij was tevens landdeken van het distrikt Ronse. Uit een van de rekeningen neem ik het volgende uit van 13 september 1725 :

« Rekenijnghe Bewijs Ende Reliqua die bij desen doet ende » schriftelijck overgheeft Pieter van den Berghe, filius Robrechts in » syn qualiteyt als kerckmeester der prochie van nukercke ende dat » aen **Myn**heer Jan Adriaen Alexander Baron de Bylant ende vanden » lande tusschen Maercke ende ronneprochien ende heerlyckheden » van Melden ende nukercke Aen den seer Eerweerden heer ende » Meester Joannes van Lynseele **presbytere** Landeken van het Dis- » trict van Ronsse ende pastoor deser prochie; voorts aen Bailliu, » Burchmeestere ende schepenen — Mitsgaeders notabel ghegoedde » der voorseyde prochie... »

Uit dit rekenboek kunnen we ook opmaken wat de kerk van Nukerke bezat in 1725 :

« een half dachwant lants competerende dese kercke gheleghen » int **Meusbunder** den aermen competerende is beplant met haut- » was...

» Item van Pieter Podt ende d'hoors van Luycas huysman haer- » lieder derde jaer pacht by tacite reconductie van een dachwant » mersch ofte gheweet, ghenomt den **Pappaert**, dies den aermen » eende derde competeert ende den heer pastoor met den coster » oock een derde ten twee ponden veerthien schele par. **tsjaers** is » over der kercken deel.

» Item van Jan vanden Putte filius Andries zyn eerste jaer » dachwant twaelf roeden lants opt **roelensvelt** commende van heer » ende Meester Joannes Raspaerts synde ghelant oost heer ende » Meester Joannes van Leynseele suyt Abraham van Butsele voor » vij ponden 10 stuyvers.

» Item van den seer Eerw. heer ende Meester Joannes van Leyn- » seele presbitter Lantdeken der cristenheyt van ronsse ende pastor » deser prochie syn eerste jaer pacht van sesse van twee dachwant

(1) Rekeningenboek van 1706. A[rchief] P[astorij] N[ukerke].

» xij R Lants op de **Mere** den last van de heerelycke rente daer
» vuytte gaende voor xv ponden 10 stuyvers.

» Item van Sieur Augustyn vanden putte Bailliu syn eerste jaer
» pacht van sesse van een dachwant sesthien roeden lants op de
» thien dachwant dese ende dry volghende partijen aen dese kercke
» gheffecteert om eeuwelijck te verpachten ende de pachten danof
» commende doen ontfanghen om te subvenieren het onderhaut van
» **eene brandende Lampe** dach ende nacht altyt ghedurende voor het
» alderheylighste Sacrament vanden Autaer in dese kercke ghedaen
» by d'eerfghenaemen van wylent D'heer pieter de Bisschop vol-
» ghende D'acte notariael danof ghepasseert tot Ryssel sessentwin-
» tichsten september xvij vijfthiene (1715) onderteeckent Gaudeman
» ende alhier ten register gheregistreert f° 140.

» Item vanden seer Eerweerden heer Lant deken ende pastoor
» deser prochie over Joannes ysebaert eenen podt wyn gaende vuyt
» syn stede te **keirendriessche** groot twee dachwant vyftich roeden
» nu ten deele vyvers ghelant **de buyckstraete** noort oost Constanti-
» nus Ignatius Vander Eecken greffier, comt over de redemptie van
» dien.

» Item competeert dese kercke ses pont was gaende vuyt diver-
» sche gronden van Eerfven volgens den renteboeck danof synde...

» Item van der ghelycken ses pont ofte pinten olie oock gaende
» vuyt diversche gronden van Eerfven...

» Item oock tweentwintich Mokens ende eenen halfven hoop
» evene gaende vuyt verscheyde gronden van eerfven...

» Item noch vyf mokens raepsaet gaende jnshgelycxs vuyt di-
» verse gronden van eerfven...

» Item van den seer Eerw. heer Lant deken ende presbittre
» pastoor deser prochie als d'actie hebbende van pieter de keyser
» die in onloffelycken arrentemente ghenomen haede van dese ker-
» cke een half dachwant lants **ten keirendriessche** ande **buyckstraete**
» daer den voorseyden keyser op heeft ghehuyst voor twee ponden
» acht schele (schellingen) parisis tsjaers. (2)

Enige jaargetijden door pastoor Van Leynseele te celebreren :

» Anden heer pastoor ende coster voor het celebreren van het
» Jaerghetyde van heer ende meester Joannes de Vroe...

» Item anden selven voor het celebreren van het Jaerghetyde

(2) In twee losse stukken van het Rekeningenboek 1725 lezen we dat de kerk van Nukerke een uitgezet kapitaal bezat, wiens renten moesten afgelegd worden door toedoen van pastoor van Leynseele. Het eerste stuk: « Burchemeestere ende schepenen van Nukerke consenteren ende voor soo veele noot ordonneren anden seer Eerweerden heer ende magistere Joannes Van Leynseele presbittre Lant Leken der cristenheyt van ronsse ende pastoor deser prochie te avanceren aen Cristiaen vande Veegaete, filius Gillaueme ende Jaecques De weer, filius Jaecques, te tellen tot tweeen dertich guldens sterck wisselgelt over reste van het **capitaal** vande rente by hun ledant **in proffyete van de kercke deser prochie** verkent, welcke kerckmeestere by desen gheordonneert worden... (xxvij februari 1725). — De tweede af te leggen rente door dezelfden bedroeg 40 gls **sterck wisselgelt** (Id.).

» van heer ende meester Joannes Raspaerts, overleden pastoor deser » prochie...

» Item voor het celebreren van twee zielmissen tot laeffenisse » van ziele van Mijn heer van tichelhove...

» Item anden heer pastor over het celebreren van het Jaerghe- » tyde tot laeffenisse vande ziele van heer ende Meestere Joannes » van Eynt (3) in syn leven pastor deser prochie, het welcke jaere- » lycxs moet gheschieden op den tweeden Januarij... Mitsgaders over » het doen van vier zielemissen Jaerelycxs op elcken quaeter temper » vrydach, eene met t'lesen vande profundis achter elcke Misse... »

Pastoor Jan Van Leynseele sterft als pastoor van Nukerke en wordt, volgens zijn uiterste wil, in het koor van de parochiekerk begravens. Op zijn graf wordt een zerk geplaatst en hij rust neven zijn voorganger E.H. Jan Van Eynde. (4)

A. STICHTING VAN EEN STUDIEBEURS.

In zijn testament van 13 december 1720 (5) sticht pastoor Jan Van Leynseele ene beurs van 119 gulden 's jaars om **de aerme studenten te helpen vervoorderen in hunne studie van philosophie twee jaeren ende van de theologie tot vier jaeren inclus.**

Om deze studiebeurs te verzekeren schenkt hij voor altijd vele renten en obligatiën. (6)

De genieters van deze beurs zullen altijd zijn naastbestaanden, familieleden en bloedverwanten zijn.

De studenten nochtans moeten hun latijnse studiën doen in het kollege van de paters Oratorianen te Ronse, of ten minste in een ander kollege, waar zij met andere studenten inwonen.

De eerste bezitter van deze beursstichting is de neef van Jan Leynseele, Jan Willoquet. Deze zal er ook van genieten in het seminarie van Mechelen tot vijf jaar inbegrepen. De anderen slechts vier jaar. Na hem zal de beurs door zijn jongere broer moeten genoten worden.

De begevers van deze studiebeurs.

Gedurende zijn leven zal pastoor Leynseele zelf de beurs toekennen, en na zijn dood zullen zijn opvolgers, de pastoors van Nukerke, er mee gelast zijn. Ze worden verzocht altijd eerst aan de jonge studenten van zijn eigen familie, die zich presenteren, de beurs te geven. Indien er gene zijn, dan moeten eerst de studenten van Nukerke bevoordeligd worden vóór die van Ronse.

(3) Wordt ook nog geschreven Van Ende of Van Eynde (Rekeningen, passim).

(4) Opzoekingen in de kerk gedaan, leveren niets op. De vloer is bedekt met vierkante stenen en van grafzerken is niets meer te bespeuren. 'n Paar zerken liggen nog achteraan bij de doopvont en enige staan tegen de buitenmuur van de sakristij gemetseld, maar geen enkele is van E.H. Van Leynseele noch van E.H. Jan Van Eynde.

(5) Zie Bijlage. Het hele testament van pastoor Jan Van Leynseele.

(6) Opgesomd in het testament.

Indien de twee begevers, de deken van Ronse en de pastoor van Nukerke niet overeenkomen over een student die zich voorstelt, dan zal de pastoor of de desservitor van de parochie Ruien bijgeroepen worden. De student die de meerderheid van stemmen behaalt, zal de beurs genieten.

In geval de studenten in het kollege van de Oratorianen te Ronse wonen, zo zal de overste van het kollege **den ontfanck doen**, en daarover rekening geven aan de E.H. Landdeken.

De nazaten en de opvolgers in de pastorij van Nukerke worden verzocht het beheer en de ontvangst te doen van de renten en obligatiën, die voor deze fundatie zal aangeduid en toegewezen worden. Ze moeten alleen aan E.H. Landdeken van Ronse rekenschap geven, schrijft pastoor Van Leynseele, **sonder dat andere daarmede zullen hebben te bemoeyen.**

Moest bij toeval enige van de voorbestemde renten en obligatiën ten dele of geheel komen te vervallen, en er komen geen kandidaten voor de beurs opdagen, dan kan de studiebeurs enige tijd opgeheven worden, totdat door het jaarlijks inkomen van de andere overige goederen, genoeg zal vergaard worden en gebracht tot de waarden van 119 guldens.

Nu volgt het testament van E.H. Jan Van Leynseele. Hij moet een edelmoedig priester en wel bedeed geweest zijn, want de armen van Nukerke en ook deze van zijn geboorteplaats liggen hem nauw aan het hart.

Tevens rekende hij zich tot plicht deze studiebeurs te stichten voor arme studenten, omdat hij het aanziet als **de stricte obligatie van alle geestelycke, van hunne geestelycke revenuen te emploieren ad pias causas, soo voor de aerme als ten dienste van de heylige kercke... om eenigsints mede te wercken tot soo een heylick werck als in de kercke voorsien van bequaeme wercklieden...**

B. HERSTEL VAN DE STUDIEBEURS.

De franse bezetter van onze streken in 1797 sloeg alle kerkelijke goederen aan, en meteen vervielen alle studiebeurzen, nu berooft van hun kapitaal. De beurs van Jan Van Leynseele werd hersteld bij koninklijk besluit van 14 oktober 1823. Sinds jaren is deze beursstichting en toekenning van de beurs afgeschaft en verdwenen. Ze bestaat niet meer. (7)

BIJLAGE.

TESTAMENT VAN E.H. JAN VAN LEYNSEELE, PASTTOR VAN NUKERKE van 13 december 1720.

« In den naem des heeren : Amen.

In het jaer ons heeren 1720, den 13 Decembre, jck onderschreven **Joannes Van Leynseele, pastor van NUKERCKE en landdeken van het district van Ronse**, overdenkende de broosheyd van het menschelyck leven, datter niet sekerder en is als de doodt, ende niet onsekerder als d'huere der selve, hebbe gemaect

(7) Archief bisdom Gent.

ende gedisponeert dit myn testament ende uyttersten wille, in forme ende maniere als volgt:

In den eersten bevele ick myn siele aen Godt almachtigh, door d'oneyndige verdiensten van synen eenigen sone Jesus Christus gebenedyd, ende voorspraecke van syne alderheyligste moeder ende maghet Maria, ende van myne heylige patroonen, ende bescherminghe van mynen heilige engel bewaerder; ende myn lichaem in de gewyde aerde, willende begraeven syn in den choir neffens het graf van heer ende meester Joannes Van Eynt saliger memorie; versoekende dat myn graf, soo haest als het doendelyck is, met eenen sarck, precies soo groot als dien van myn voorsaat saliger memorie voorseyt, sal gesloten worden.

Item. Begeere dat dadelyck naer myne doot, tot laefvenisse van myn ziele, sullen gecelebreedt worden hondert missen van Requiem, vyftigh door d'eerweerdige Paters Capucynen, ende d'ander vyftigh **door d'eerweerdige Paters Recollecten tot Audenaerde.**

Item. Dat aen de aarme huysvrouwen van dese prochie sullen uytgedeelt worden, op den dach van myn uytvaart, dat ick met den eersten naer myn overlyden soecke te geschieden, sullen uytgedeelt worden thien sacken coorn ofte broodt.

Item. Legatere aen den aermen van Nukerke de naervolgende rentjes ende obligatien:

Item eene obligatie tot laste van Joannes Van Coppenolle; nu syne weduwe, van twelf ponden parisise 't jaers, vallende 6 augusti;

Item een croiserende obligatie van negen guldens 't jaers tot laste van Francies De Woorme, filius lowys, vallende den 18 octobre;

Item. Eene gelycke obligatie van negen guldens tot laste van Joos Vergenst, filius Joos, vallende den 8 novembre;

Item. Een beseth rentjen van dry ponden parisise tjaers tot laste van Susanne Verplancken, weduwe van De Keysere, vallende den 1 Meye;

Item. Eene croiserende obligatie van dry guldens 'tjaers tot laste van Jan Cornelis, filius Jan, vallende den 30 juny;

Item. Een beseth rentjen van dry guldens 'tjaers tot laste van weduwe Joannes Timmermans, tot Etichove, vallende den 7 septembre;

Item. Legatere aen den voorseyden gemeynen aermen van alhier, eene croiserende obligatie van veerthien gulden tjaers, tot laste van Francies Verstraeten, filius Peeter, vallende den 1 meye;

Item. Eene croiserende obligatie van ses guldens tjaers tot laste van Hermes Toreest, tot Nukercke, vallende den 14 juny;

Item. Geve aen den selven gemeynen aermen eene croiserende obligatie van dry guldens en thien stuyvers tjaers tot laste van Balthasar Germyns, filius Jan, vallende den 24 meye;

Item. Eene croiserende obligatie van negen ponden parisise 't jaers, tot laste van Peeter Van de Putte, filius Joos, vallende den 26 maerte;

Eyndelyck legatere ick aen den gemeynen aermen van Nukercke eene besette losselycke rente van vyfthien ponden parisise tjaers, tot laste van David Prat, wagemaecker tot Nukerke, vallende den 21 july.

Welcke aen desen aermen gejonde en gegeven renten ende obligatien jarelyckx importeren ende uytbrengen hondert vier en dertigh ponden parisise.

Waer 't by aldien dat voor myn overlyden eenige van dese renten ofte obligatien suppleren. Ende waer 't dat ick het selve, door de doot gesurpreneert synde, niet en conde effecteuren, wille ende versoecke wel expresselyck dat myne hoirs hier mede sullen belast blyven.

Wat aengaet de croisen van dese renten ende obligatien, die ten daege van myn overlyden sullen bevonden syn te resteren, dese jonne en geve ick insgelyckx aen desen aermen.

Ende om de debiteuren der selve renten ende obligatien te animeren tot goede ende jaerelycksche betalinge, sullen sy altemael genieten twee jaeren moderatie, ende de aermste tot dry ofte vier jaeren, ter discretie van mynen succesour in dese pastorye ende de wethouders van alhier.

Mits welke voorgaende donatie, den gemeynen aermen belast blyft met het doen celebreren van twee eeuwelycke jaergetyden; het eerste tot laefvenisse van de ziele van myne moeder Maria Gos, moetende geschieden den 9 february, het tweede tot laefvenisse van myne ziele, moetende jaerlyckx geschieden den daege van myn overlyden. Voor welke leste jaergetyde den heer pastor zal proffiteren vier ende den coster twee schellingen, willende dat in die twee jaergetyden jaerelyckx sal gedeelt worden tot twelf guldens, te weten: vyf in myn moeders ende seven in myn jaergetyde.

Voorders om de aarme menschen te animeren tot het frequenteren van de goddelycke diensten ende wel principalyck de aarme kinderen tot den catechismus, die hun menichmael van de christelycke leeringhe absenteren onder het voorwendsel datse niet en hebben aen te doen, soo is wel expresselyck mynen wil dat men het ghone van de voornoemde donatie boven de gemelde lasten sal overschieten, sal employeren tot het coopen van cleederen, hemden, lyfrocken, caussen, &a om de gesejde aarme menschen hier mede te voorsien; willende dat die de welke het heel jaer de neerstigste sullen geweest hebben, altyd voor die traeger syn sullen geprefereert worden; waer van ik myne toecommende naerzaeten de rechters ende bestierders laete ter interventie van den aermmeester.

Willende ook ter oorsaecke van myne geboorteplaetsen beneficiëren de aarme kerck van **Ruyen**, soo legatere ick aen de voornoemde kercke voor eerst dry daegwanden landt, suyver goet, gebruyckt door Gillis Mollet, liggende binnen het selve Ruyen.

Item. Legatere aen de voorseyde kercke eene besette losrente van twaelf guldens 't jaers tot laste van Laurens de Visschere, tot Berchem, vallende den 1 maerte, met alle de croisens die ten daege van myn overlyden sullen bevonden syn te resteren.

Item. Legatere aen de selve kercke een dagwand meersch, door my gecocht, liggende in de groote meersch binnen het selve Ruyen.

Mits welke donatie de voornoemde kercke van Ruyen belast blyft van jaerelyck, altyd duerende te doen celebreren een jaergetyde, voor de ziele van mynen vader joannes Van Leynseele, in het beginsel van November, ende in het selve te doen uytdelen aen de aarme menschen dry guldens.

Aen het seminarie van Mechelen legatere ick hondert gulden ende aen jeder theologant een witte brood van eenen stuyver met eenen pot wyn voor drye, mits sy singen, tot laefvenisse van myne ziele, het officie der overledene.

Voorders considererende de stricte obligatie van alle gestelycke, van hunne geestelycke revenuen te employeren ad pias causas, soo voor de aarme als ten dienste van de heylige kercke, soo is't dat ick, om eenigsints mede te wercken tot soo een heylig werck als is de kercke voorsien van bequaeme wercklieden, by desen ben **fonderende** ende besettende eene **bursse** van hondert en negenthien guldens 't jaers, om de aarme studenten te helpen vervoorderen in hunne studie van philosophie twee jaeren ende van de theologie tot vier jaeren inclus.

Tot versekertheyd van welke **bursse** ik cedere, ter eeuwige daege, de volgende renten ende obligatien:

Alvooren eene besette rente van twee ponden grooten vlaems 't jaers, tot laste van Augustyn De Keyser, filius Augustini, alsnu tot laste van Jan Van Malleghe, valende den 20 octobre;

Item eene besette rente van twee ponden thien schellingen grooten, tot laste van Joos Dhont, tot Etichove, vallende den 16 novembre;

Item. Eene besette rente van veerthien guldens 't jaers tot laste van Francies Vander Straeten, vallende 4 Meye.

Item. tot het in stant blyven van de selve **Burse** legatere ick een croiserende obligatie van acht ponden grooten vlaemsch s'jaers, tot laste van Judocus De Clercq, tot Ronsse, vallende den 11 novembre;

Item. Ter gelycker cause eene croiserende obligatie van negen guldens s'jaers, tot laste van Lucas Smet, tot Ronsse, valende den 30 decembre.

Eyndelyck laete ick voor selve bursse eene croiserende obligatie van ses gul-

dens s'jaars, tot laste van Flores Vander Donct, tot Nukercke, vallende den 12 maerte.

Welcke voorgaende gecedeerde renten ende obligatien altesamen jaerelyckx uytbrengen hondert en negenthien guldens s'jaars, tot het fonderen der voornoemde bursse, door my testateur gejoint ende gegeven.

By gevalle eenige van de voorseyde renten ofte obligatien te deele ofte gheele caduc quaemen te vallen, en dat er geene van my testateurs vrienden hun presenteerden om te profiteren van de selve bursse, alsdan sal de selve gesuspendeert worden tot alderstont dat uyt jarelyckx incommen van de andere resterende goederen wederom vergaedert sal worden ende die gebrocht tot op de weerde van de selve hondert negenthien guldens 't jaers.

(GEROEPENEN)

Wel expresselyck begeerende ende verstaende dat, tot het becommen ende genieten der selve bursse, altyd sullen de naeste syn de gonne van myn familie ende bloetvrienden, die alleen sullen de privilegie hebben van de selve te jouisseren van in de cleynschoolen. Wel verstande nochtans dat de studenten proffitterende van dese myne fundatie hun humaniaora sullen moeten doen in het collegie van de oratoren tot Ronsse, ofte immers in een ander collegie daer sy met andere studenten in woonachtigh syn.

Behoudende de **collatie** van dese bursse geduerende myn leven aen my selven ende naer myne doot laete ick die aen myn successeurs, soo in het aertspriesterschap van het district van Ronsse, als in de pastorye van Nukercke, die gesamentlyck de selve sullen vergeven; sersoekende dat sy altyt acht zullen nemen op die hun presenteren van myn bloetvrienden. Ende in cas hun geene van de selve en presenteren tot het becommen van de selve bursse, soo sullen die van Nukercke altyd geprefereert worden voor andere, die sullen moeten syn van het district van Ronsse.

Waert by aldien de twee vorseide proviseurs quamen different van gevoelen te wesen, in het voorsien van eenen jongelingh om te genieten de selve fundatie ende bursse, sullen in sulcke gevalle daer over roepen den heer pastor ofte deservitor van Ruyen ende die confereren met pluralteyt van voisen.

Tot het **genieten** van de selve bursse denomere ick van nu af mynen **neef Joannes Willoquet**, die de selve sal mogen jouisseren in het Seminarie van Mechelen tot vyf jaeren inclus ende de andere maer voor vier jaeren. Ende naer hem sal dese bursse genoeten worden **door syn broeder**.

In cas myne erfenaemen eenige moeylyckheyd maekten van aen de kercke van Ruyen overteleveren de partye land hier boven vermeldt, sullen de selve mogen behouden, mits promptelyck aen de selve kercke tellende eene somme van twintig ponden grooten vlaemsch sterck gelt.

Item legatere aen myne domestiequen, die ten tyde van myn overlyden, met my sullen woonachtigh syn als volgt :

Aen myn keuken meyssen, twee pistolen in specie;

Aen myne knechten en het andere meysen, jeder een spistole in specie.

Daer en boven begeere ick dat sy dat jaer, in het welcke ick sal commen te overlyden, hunne volle huere sullen genieten.

Voorders word versocht ende gebeden dat myne naersaeten ende successeurs in de pastorye van Nukercke sullen believen de administratie ende ontfangh te willen doen van de renten ende obligatien geassigneert voor de fundatie der bursse, mits sy hier omtrent gelegen syn. Die danof alleeneelyck sullen rekeninghe doen aen den heere aertspriester van het district van Ronsse sonder dat andere daer mede zullen hebben te bemoeyen.

In cas nochtans dat de studenten dese bursse genietende, in het collegie van het oratorie tot Ronsse woonachtigh syn, soo sal den oversten van het selve oratorie geduerende dien tyd hier van den ontfanck doen, mits ook doende rekeninge als vooren aen den heer Landdecken.

Instituerende voor myne erfgenaemen de ghone my andersints moeten succederen, naer de costume van den lande van Aelst, als myne susters ende hemlieden representanten.

Item. Legatere seshien pinden grooten wisselgelt tot het voltrecken van remonstrantie.

Eyndelyck laete noch aen dese kercke twee en veertich guldens, tot het maeken van eenen nieuwen casuifel.

In teeken der waarheyt hebbe den onderteekent, daete ut supra. Ende was onderteekent J. Van Leynseele, Archipresbyter Rothnacensis, pastor te Nukerke.

Waert dat de renten ofte obligatien hier vooren gedisponeert gelost wierden ofte andersints verandert, is myn intentie ende wille dat die by myne hoirs met ander souffisante renten, obligatien ofte met penninghen sullen worden volcommen ende erstelt. Wil vermeerderen maer niet verminderen.

In teeken der waarheyt hebbe dese wederom onderteekent desen 8 septembre 1726.

Onderteekent J. Van Leynseele, Archipresbyter Rothnacensie, pastor in Nukerke.

DE STICHTING HERSTELD NA DE FRANSE OMWENTELING : 1823.

Den 14 October 1823.

Zyn gelezen :

1° Het koninklyk besluit van 26 December 1818 waarby Zyne Majesteit de herstelling beveelt der beurzen voor de studien en ons magtigt om daarover te beslissen;

2° Een extract uit het testament in dato 13 december 1720, waarby Joannes Van Leynseele, pastoor te Nukerke, eene beurs heeft gesticht ten behoeve zyner naaste bloedverwanten, ezn. der arme inboorlingen van Nukerke en van het dictrict van Ronsen;

3° Drie brieven van den heer Devos, te Ronsen, verzoekende dat de herstelling dier stichting worde uitgesproken;

4° De voordragt van de Kommissie der beurzen van 8 dezer.

Er is goedgevonden en verstaan :

Artile 1.

De beurs door Joannes van Leynseele gesticht, wordt, by deze, hersteld.

Art. 2.

De studie der latynsche taal zal geschieden op eene der openbare en van gouvernementswege binnen het Ryk erkende scholen, die der philosophie op eene der hoogeschole van de zuidelyke provincien van het Ryk, en die der theologie op een der bisschoppelyke seminarien der genoemde provincien.

Art. 3.

Bestuurders en begevers zullen zyn de eerste pastoor van Ronsen en de pastoor van Nukerke.

Zy zullen de goederen en renten die voorheen tot de stichting behoord hebben trachten te herkrygen, alsmede de achterstallige schuldvorderingen trachten te innen. Omtrent de beste wyze van deze ontvangene achterstallen ten behoeve der stichting aan te leggen zullen zy den Minister voor het publieke onderwys een voorstel doen.

Zy zullen eenen ontvanger der stichting benoemen die hun jaarlyks rekening zal doen van zyn bestuur. Deze rekening zal hun in dubbel afschrift overgegeven en zal daarna een der afschriften van de goedgekeurde rekening door hen aan de gedeputeerde staten van Oost-Vlaanderen overgezonden worden.

Art. 4.

De goederen en renten der stichting zullen bestuurd worden volgens de voorschriften en de wyze vastgesteld voor het bestuur van de goederen en de renten van openbare stichtingen.

Art. 5.

De kosten van bestuur en ontvangst te zamen zullen de 5 p.c. van de wezenlyke inkomsten der stichting niet te boven mogen gaan.

Art. 6.

Twee afschriften van het tegenwoordig besluit en het extract uit het testament van Joannes Van Leynseele, zullen aan den gouverneur van Oost-Vlaanderen gezonden worden om, volgens art. 9 van het koninklyk besluit van 26 December 1818, in het daartoe bepaalde register ter griffie der staten van deze provincie overgeschreven en vervolgens overhandigd te worden :

Een afschrift en het extract uit het testament aan de bestuurders en begevers; Een afschrift aan den heer Devos, advocaat te Oudenaarde.

De Minister

A.-R. Falck. (7)

TOPONOMISCH BIJVOEGSEL :

NAMEN VAN WIJKEN, GEHUCHTEN EN STRATEN EN PLAATSNAMEN ten tijde van pastoor Jan Leynseele in 1720 : uit het rekenboek van 1722 :

- « ... opde **Excauter**, west **de straete** ant **cautergadt**...
- « ... gheleghen int **Meusbunder**...
- « ... opden **kant**
- « ... op het **Langherodt**...
- « ... opden **nedersten aertdaele**...
- « ... opt **roelensvelt**...
- « ... op **de Mere**...
- « ... opt **survelt**...
- « ... opt **verbeelvelt**...
- « ... op de **Lesborre**...
- « ... jn den **boschganck**
- « ... twee dachwant bosch **ter cruysen**... west **den herwich**...
- « ... opt **themkensvelt**...
- « ... ten **keirendriessche**... ghelant west den heer pastor deser prochie...
- « ... suyt de **ruymynghe vanden sack**...
- « ... **s'heeren straete**...
- « ... opt **nederhoolant**...
- « ... op de **beelstraete**...
- « ... ten **hoolande**...
- « ... suyt de **buyckstraete**...
- « ... den **kerckwich**...
- « ... als pachter van de **Baronie de Selles**...
- « ... ter **wytstraeten**...
- « ... de **straete**...
- « ... oost teghens **tweenbeke**...
- « ... in de behuysde stede gheheeten het **block**...
- « ... vuyt haer stede te **ruyteghem**...
- « ... in syn hofstede int ghehuchte **den sack**...
- « ... op het **hoochoorodt**...
- « ... ende haer hofstede met **den meulen**...
- « ... lants binnen dese prochie opt **priesteragevelt**...
- « ... west den **ronsschen wich**...
- « ... van der **kercken bosch**...

RONSE.

P. Petrus de Meyer, o.f.m.

- (7) Fondations de Bourses d'étude établies en Belgique. Fondations isolées dites volantes. Tome IV. Recueil des fondations de la Flandre orientale, sous la direction du Ministère de la Justice, par H. Lentz. — Bruxelles P. Weissenbruch, imprimeur du Roi. 1894. Bil. 125-131.

Huisraad te Lede gedurende de 17e en 18e eeuw

We vinden in onze omgeving heel wat huisraad, zonder dat wij ons ooit afvragen sinds wanneer beschikken onze voorouders hierover? En nochtans het is niet altijd zó geweest!

De stoof (nog niet de vulhaard!) komt voor het eerst in de Leedse woonkamer in een Staat van Goed van 1779: een *houille* (of steenkool) *stove*, maar het zal nog vele jaren duren vooraleer zij de plaats van de haard zal innemen. Naast de haard kende men het *comfoor* (1640) en het *fornuis* (1741), waarop de ketels werden afge-stookt.

En het onmisbare **uurwerk**? De eerste vermelding geldt een *eijsere horlogie* in 1730, later gaat het om een *horologie* en vanaf 1768 over een *staende orlogie*, wat vermoedelijk reeds insluit dat het hier geldt een *staende orlogie met de casse*, die uitdrukkelijk vermeld wordt vanaf 1770. Van de armbandhorloge was er natuurlijk nog geen sprake: de eerste **zakhorloge** wordt vernoemd in een Staat van Goed van dr. Claes uit 1783, als een *sack horologie van het audt fatsoen*, terwijl in 1794 een *silvere zak horologie* wordt vernoemd. En de weervoorspeller? Een *gelaesen barometer* in 1767 en een *barometer* zonder meer in 1770 en 1776. De thans onmisbare **spiegel** komt sporadisch voor nà 1671. Van lucifers was er evenmin sprake: men gebruikte de vuurslag en vanaf 1733 werden ook de *solferstecken* (stokjes van ongeveer 15 cm. lang, langs beide zijden in sulfer of zwavel gedrenkt) aangegeven. En wie kan een **strijkijzer** nog missen? De eerste vermelding (ook te Hofstade) komt voor in 1647, waar voordien slechts de kleermaker over een persijzer beschikte.

Weet u dat **koffie** voor 2 eeuwen hier nog zo goed als onbekend was? De oudste vermelding is van 1776, ten huize van dr. Joannes Claes, die een *caffemeulen* bezat, terwijl de *caffepot* voor het eerst wordt aangegeven in 1780. En wat dronk men dan vóór die tijd? **Chokolade** en vooral (**linde**)**tee**. Bij voornoemde dr. Claes kwam ook een *soculaedpot* voor en twee *chocolat tassen* worden reeds vernoemd in 1753; de *teetreckpot* was reeds in gebruik bij Jan Haeck in 1740, die eveneens *theetassen* bezat... en Emmanuel Haeck bezat zelfs *theetassen met schaelkens*; wat de tee betreft is de *the marmite* de oudste vermelding voor Lede in 1738; achteraf is er herhaaldelijk sprake van *theemoor* en *theepot*, evenals van *gelaesen teebussen*. De *confituierpot* staat aangegeven in een Staat van Goed van 1783 en *confituur pottiens* in 1788. De taarten behoren wel meer en meer tot de bevoegdheid van de pasteibakker, maar vroeger was het zo niet: de eerste *teurtpenne* komt voor bij de koster Boudewijn van Gerwen en slechts een halve eeuw later volgen nieuwe vermeldingen (1747, 1753). En de **vork** die plaats maakte voor de vijftinter door onze voorouders gedurende vele eeuwen en nog vandaag de dag door miljoenen mensen gebruikt, kwam slechts voor goed in gebruik, vooral midden de 18^e eeuw, met de verspreiding van de aardappel in onze

gewesten. In 1752 bezat een gezin van 10 personen 6 *staelen forchetten*; sporadisch kwam de zilveren vork reeds heel wat vroeger voor: de koster Balduinus van Gerwen bezat in 1680 2 *silveren friketten* en in 1694 vier. Achteraf komen enkele exemplaren in zilver nu en dan voor (één in 1704 en 1706, 3 in 1717). Het **wafelijzer** was reeds algemeen verspreid gedurende de 17e eeuw, en komt te Haaltert voor in een Staat van Goed van 1507 en te Aalst zelfs in 1408. Het *kouckeyser*, tot het bakken van boekweitkoeken is ouder (1644), dan de **koekpan** (reeds in 1667, maar vooral gedurende de 18^e eeuw).

Het *ledecant* of de *koetse* met *behangsel* staat vermeld bij Jan van der Eecken (1667), die in de kerk werd begraven en bij dr. L. Coedts in 1670. Gedurende de 18^e eeuw verspreidde de koets met behangsel zich in de meer begoede families, ... tot wanneer ook de bedhemel verdween gedurende de 19^e eeuw.

Vanouds werden de klederen in een *koffer* of kiste geborgen en de voedingswaren in de schapraai of provisiekast. Vanaf de 17^e eeuw heet de kleerkast *garderobe* en zelfs eens *cleerschrapay* (1678, die in Haaltert reeds voorkomt in 1477). Het *buffet* kwam voor midden de 17^e eeuw en verspreidde zich algemeen gedurende de 18^e eeuw. De benaming *cleercasse*, voor het eerst vernoemd in 1702, zal gedurende de 18e eeuw de garderobe verdringen.

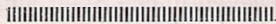
De opsmuk werd niet verwaarloosd: de vrouwen droegen tot midden de 18e eeuw nog slechts één *oorijser*; van danaf werd het gewoon te er twee te dragen. En dat ook de schoonheidsmiddelen in gebruik waren blijkt uit volgende tekst: « *om schoonheyt te coopen omme te giften inde feest van Joosijne Verloissen haere sustere* » (1639).

Op de boerderij leert men van midden de 17e eeuw de **tuielkar**, *stortkarre* (1647) genoemd, kennen. De grootste evolutie betekende evenwel het vervangen van de *wan* door de *wanmolen*, die voor het eerst vernoemd wordt in een Staat van Goed van de brouwer Jan-Baptist van Hauwermeiren, in 1765. Er bestaat evenwel een twijfel omtrent de *wintwaen*, vernoemd naast de wan en de handwan in 1723 en 1728; indien het hier ook om een wanmolen gaat, dan wordt zijn verschijnen te Lede met tientallen jaren vervroegd en bekomt men een oudere vermelding als bij Ir. P. Lindemans! En naar de mening van dr. J. Weyn, konservator van het heemkundig museum te Bokrijk, gaat het hier wel om de oudste vermelding van een wanmolen!

En zoals zich nu nog op iedere zolder rommel of prullen bevinden, trof men er in het verleden aan: *prondelinghe* (1653, 1705), *rammenant* (1675), *andere ravaddereye tot ende met den bessem* (1696) of *anderen brol* (1790, 1794).

IMPE.

J. de Brouwer.

« Het Land van Aalst » aan de eer!

Onze medewerker, de heer **J. van Twembeke**, werd door het Oost-Vlaams Verbond van de Kringen voor Geschiedenis in de prijsvraag voor 1961 bekroond met de **eerste prijs** voor zijn bijdrage « **Lijst der Heerlijkheden van het Land van Aalst** », waarvan de publikatie sinds het begin van dit jaar in ons tijdschrift werd aangevangen. De redactie wenst aan de bekroonde, ook namens de leden, hartelijk proficiat!

LIJST DER HEERLIJKHEDEN VAN HET LAND VAN AALST

GIJZEGEM

Overheerlijkheid in leen uitgegeven door de graaf van Vlaanderen op 14.3.1644

FILIATIE

Grafelijk leenhof van Aalst

VERHEF

Vol verhef

BRONNEN

G.A. 1514 (1644) - 1523.175v (1645) - 1533.122r (1719) - 1533.138r (1720) -
1533.178v (1722) - 1542.15v (1784) - 1514 (1784) - 1542.145 (1786)
leenverh. Gijzegem (1720)

GIJZENZELE

zie St Lievens-Houtem.

GIJZENZELE (meierij)

de heerlijkheid van dit dorp behoorde aan de St Baafsabdij te Gent

FILIATIE

Leenhof van de St Baafsabdij

VERHEF

Vol verhef

RECHTEN VAN DE MEIER

PLICHTEN VAN DE MEIER

BRONNEN

G.A. 1539.109v (1779)
G.Bi. 30 (1227)

GINDERBINNEN

FILIATIE

Grafelijk leenhof van Aalst

VERHEF

Vol verhef

LIGGING

Haaltert of Denderhoutem

BRONNEN

G.A. 1532.22v (1704)

GODVEERDEGEM

zie Zottegem
men had er:
— Meilegem.

GOEFERDINGE

zie Boelare.

GONTRODE

zie Rode.

GRACHT (van der)

FILIATIE

Leenhof van de grote toren van Zottegem

VERHEF

Vol verhef

LIGGING

Roborst, op machelgem

FONCIER

besloeg 3 dw. meers (soms als vrij goed aangeduid).

JUSTITIERECHTEN

bezat de uitoefening van de drie justitiegraden.

HEERLIJKE RENTEN

bedroegen in totaal 5 p. 10 sch., 22 halsters tarwe, 2 halsters rogge, 68 capoenen en 2 hoenderen.

WANDELKOOP EN DOODKOOP

bedroegen beiden 18 gr. per bunder.

TOL

VONT

STRAGIERSGOED

SCHEPENBANK

bestond uit 7 schepenen en een baljuw die hoofd haalden aan de schepenen van Velzeke en hadden het vermogen de verbaning uit te spreken voor 50 en 5 jaar.

BALJUW

maande de schepenbank.

BRONNEN

G.Mo. 1.69 (1598)

G.Zo. 525 (1692) - 548 (1655)

'S GRAVENDRIES

FILIATIE

Leenhof van de grote toren van Zottegem

LIGGING

Elst met delen te Michelbeke en St Marie-Oudenhove

FONCIER

het foncier van deze heerlijkheid werd gevormd door een heerlijke renteboek die een totale opbrengst had van 7 p. 6 sch., 11 2/3 1/6 hoenderen, 1 viertel haver en 10 capoenen.

JUSTITIERECHTEN

bezat de uitoefening van de drie graden van justitie.

SCHEPENBANK

bestond uit 7 schepenen die bevoegd waren voor het doen van de justitie en civiele gevallen van erven.

BALJUW

maande de schepenbank.

BRONNEN

G.Mo. 1 (1598) - 125 (1754)

G.Zo. 523 (1614) - 550.48 (1747) - 551.146 (1775)

GRIMMINGE

werd laatst in leen gehouden door de Abdij van Beaupré

FILIATIE

Grafelijk leenhof van Aalst

VERHEF

Vol verhef

FONCIER

LENEN

van de 2 lenen die van deze heerlijkheid gehouden werden kennen we noch hun aard, noch hun oppervlakte, noch hun ligging.

HEERLIJKE RENTEN

HEERLIJKE DIENSTEN

SCHEPENBANK

bestond uit 7 schepenen met een baljuw.

BALJUW

maande de schepenbank.

BRONNEN

G.A. 3090.16v (1400) - 1512.49r (1404)

GROTENBERGE

zie Zottegem

men had er :
— Wassenhove.

HAALTERT

zie Rotselaar

men had er :
— ten Broeke
— Ginderbinnen.

Haaltert vormde met Kerksken één administratief en rechterlijk gebied met één vierschaar bediend door een meier. Twee van de 7 schepenen waren van Kerksken.

In de 14e eeuw was de heerlijkheid van beide dorpen in handen van de Heren van Rotselaar. In de 17e eeuw werden beide dorpen bij de heerlijkheid Rotselaar gevoegd.

BRONNEN

Bib. L.v.A. 1952.3.102
L.v.A. 1952.4.163
L.v.A. 1952.5.206
L.v.A. 1952.6.244
L.v.A. 1953.1.24
L.v.A. 1953.2.49
L.v.A. 1955.3.4.104

HAGEN (ter)

zie Erembodegem

FILIATIE

Grafelijk leenhof van Aalst

VERHEF

Vol verhef

-LIGGING

Erembodegem

FONCIER

besloeg 10 b. land tussen de weg naar Ninove en Landegem.

LENEN

er werden 3 lenen van gehouden aan een verhef van de beste vrome waarvan we noch hun oppervlakte, noch hun ligging, noch hun aard kennen.

WAARHEID

in het hof ter hagen werd de jaarlijkse waarheid gehouden voor de dorpen Erembodegem, Teralfene, Welle en Iddergem.

BRONNEN

G.A. 3090.6r (1400) - 1537.26r (1711) - 1533.27r (1717) - 1537.39r (1717) -
1536.188r (1749)
B.W. 4902 (1515) - 4912 (1546) - 4933 (1591) - 4937 (1603)
Bib. L.v.A. 1950.6.21

HAGEN (ter)

FILIATIE

Leenhof van de St Pietersabdij te Gent

VERHEF

Vol verhef

LIGGING

Merelbeke

FONCIER

besloeg 5 bunder, en was een onverdeeld leen met de meierij van Crombrugge te Merelbeke.

LENEN

van de lenen die ervan gehouden werden weten we enkel dat ze samen 17 dw. 40 r. besloegen.

JUSTITIERECHTEN

bezat enkel de uitoefening van de grondjustitie van de lenen; de hoogheidsrechten werden uitgeoefend door de St Pietersabdij.

HEERLIJKE RENTEN

bedroegen in totaal 54 sch. 3 penningen, 2 broden, 7 1/2 capoenen en 2 hennen.

WANDELKOOP

bedroeg de 15^e penning.

LEENHOF

BALJUW

maande het leenhof.

BRONNEN

G.SP. 465.178r (1492) - 466.175r (1517) - 419.101 - 2^e r. - (1517) - 467.171v
- (1557) - 468.100r (1570) - 417 - 2^e r. - (1586) - 502.4 (1726) -
502.7 (1743) - 502.6 (1747) - 481.2r (1762)
Un. 12903 (1763)

HAGE (ter)

was het foncier van de meierij van Merelbeke en Lemberge

FILIATIE

Grafelijk leenhof van Aalst

VERHEF

Vol verhef

LIGGING

Merelbeke

FONCIER

besloeg 6 b. nederhof met gracht, meersen, bossen, boomgaard en windmolen.

LENEN

in 1456 waren er 12 lenen, in 1667 15 lenen.

SCHOOFLANDEN

de opbrengst van de schooflanden werd verdeeld 1/2 voor de leenhouder en 1/2 voor de graaf van Vlaanderen, dit laatste deel moest men brengen in de schuur van het nederhof.

JUSTITIERECHTEN

bezat enkel de uitoefening van de grondjustitie. De leenhouder mocht de meier aanstellen in Merelbeke-Lemberge, hij was ook pannetier van Vlaanderen.

HEERLIJKE RENTEN

bedroegen in totaal 18 p. 2 sch. 6 den., 11 1/2 capoenen, 140 hoenderen, 17 halsters 3 mod 1 cop 1/4 1/8 cop haver, en 20 1/4 broden, samen geschat op 42 pond.

HEERLIJKE DIENSTEN

bestonden in het hooien van meersen te Merelbeke en Lemberge, waarvoor een beer en een stier ten dienste van het vee van de inwoners gesteld werd.

LEENHOF

SCHEPENBANK

was bevoegd in het erven en onterven. Ze vonnisten alle zaken op maning van de meier en hielden ook schouwing van de watergangen.

BALJUW

was een grafelijk ambtenaar en maande het leenhof. Personen door hem gevangen genomen werden aan de meier overgeleverd die ze 3 dagen moest houden.

MEIER

maanden de schepenbank.

BRONNEN

G.A. 3090.11r (1400) - 1512.33v (1404) - 1517.17v (1456) - 1518.407v (1473) - 1528.4.55r (1675) - 1530.58r (1688) - 1530.146 (1694) - 1532.16r (1796) - 1533.258r (1726) - 1537.100v (1728) - 1542.114v (1786) - 1543.39v (1786)
leenverh. Merelbeke (1571-1786)
den. Merelbeke (1667)
B.W. 5067 (1430) - 5073 (1514)

HAZEBIJT

was een allodiaal goed en bestond uit een renteboek

LIGGING

Balegem met delen te Scheldewindeke, St Lievens-Houtem en Oombergen

HEERLIJKE RENTEN

op landen te Balem, Scheldewindeke, St Lievens-Houtem en Oombergen.

BRONNEN

G.A. 1533.272 (1726)

leenverh. Balem (1762)

HEIDEN (ter)

de benaming ter heiden werd gebruikt van 1697 af, voordien werd deze heerlijkheid ter Talen genoemd.

FILIATIE

Leenhof van Gavere

VERHEF

Vol verhef

LIGGING

Paulatem

FONCIER

besloeg 2 dw.

LENEN

er werden van deze heerlijkheid 5 lenen gehouden allen aan een vol verhef.

JUSTITIERECHTEN

bezat enkel de grondjustitie terwijl de hoogheidsrechten toebehoorden aan Gavere.

HEERLIJKE RENTEN

bedroegen in totaal 4 sch., 4 mokens koren, 6 mokens haver, 3 capoenen en 1 hoen te leveren op Kerstavond. Op Pasen 50 eieren en op Bamis een gans.

WANDELKOOP EN DOODKOOP

behoorden aan de Heer van Gavere, de meier van ter heiden was belast met de inning.

LAATBANK

was bevoegd in het erven en onterven.

MEIER

werd aangesteld door de leenhouder en beëdigd door de baljuw van Gavere. Hij was belast met de inning van de renten en maande de laatbank.

BRONNEN

G.Ga. 6.139 (1712)

7.151 (1607 - 1615 - 1625 - 1629 - 1641 - 1664)

HELDERGEM

zie Rotselaar

men had er :

— Latem.

HEMELVEERDEGEM

FILIATIE

Grafelijk leenhof van Aalst

VERHEF

Vol verhef

LIGGING

Hemelveerdegem

FONCIER

besloeg 80 b. bestaande uit boomgaard, hof, meers en landen. Bij de verkoop van 29.8.1752 bedroeg het foncier slechts 20 bunder.

LENEN

in 1404 waren er 16 lenen, in 1473 15 en in 1651 18 lenen; deze waren gelegen te :

Hemelveerdegem, samen groot 17 dw. 13 r.

Onkerzele, samen groot 12 dw. 50 r.

St Maria-Lierde, samen groot 160 dw., genaamd het goed ter Waarden, welke een heerlijke rente bezat van 12 p. op 15 b. land te St Maria-Lierde. Er was een baljuw met mannen en laten die bevoegd waren in het erven en onterven. Een andere heerlijke rente bedroeg 7 p. 3 sch. 2 penn., 3 1/6 capoenen, 7 meukens haver. De doodkoop bedroeg er 2 sch.

St Martens-Lierde, samen groot 8 dw. 50 r.

JUSTITIERECHTEN

bezat de uitoefening van de drie justitiegraden met boeten van 60 pond en de behandeling van alle criminele en civiele zaken alsook boeten van 12 pond. Had ook het vermogen de verbanning uit te spreken voor 50, 10 jaar en 1 dag.

HEERLIJKE RENTEN

bedroegen in totaal 14 p. 14 sch. 6 penn., 94 ganzen op Bamis 110 1/4 capoenen, 14 hoenderen op Kerstavond 2288 eieren op Witte Donderdag 9 p. en 19 hoenderen op Kerstavond.

WANDELKOOP EN DOODKOOP

bedroegen beiden het dubbel van de jaarlijkse rente.

TOL

VONT

BASTAARDGOED

STRAGIERSGOED

BESTE HOOFD

MATEN EN GEWICHTEN

LEENHOF

hield de doorgaande waarheid voor iedereen vanaf 15 jaar op boete van 2 sch. 3 maal per jaar, alle 17 weken een. Deze waarheden werden gehouden met de schepenen.

SCHEPENBANK

bestond uit 7 schepenen die speciale waarheden hadden. Ze deden brood- en bierban en schouwden de straten met de baljuw.

Ze haalden, zoals de mannen, hoofd te Aalst.

BALJUW

maande het leenhof en mocht vangen, arresteren en onderwerpen. Hij mocht ook een stedehouder stellen.

MEIER

maande de schepenbank.

WAARHEID

gingen naar de waarheid van St Maria-Lierde.

BRONNEN

G.A. 3090.19r (1400) - 1512.57r (1404) - 1517.20r (1457) - 1518.336r (1473) - 1526.59 (1635) - 1526.35r (1641) - 1531.285r (1703) - 1531.302v (1704) - 1531.310r (1705) - 1532.169v (1715) - 1537.31v (1715) - 1533.233r (1723) - 1537.86r (1723) - 1536.237r (1752) - 1536.241v (1753) - 1543.80r (1787) - 1543.81r (1787) - 1544.63v (1792)

leenverh. Hemelveerdegem (1642 - 1752 - 1753)
den. Hemelveerdegem (1651)

G.Bl. 251 (1752)

B.W. 4841 (1457)

HERDERSEM

op 11.8.1620 werd de heerlijkheid van Herdersem verheven tot baanderij

FILIATIE

Grafelijk leenhof van Aalst

VERHEF

Vol verhef

FONCIER

besloeg 3 b., waarin begrepen het kasteel ter Bruggen.

LENEN

in 1404 waren er 94 lenen en achterlenen, in 1473 52 lenen en in 1690 87 lenen welke gelegen waren te :

Erpe, en besloegen samen 7 dw.

Herdersem, en besloegen samen 87 dw. 13 r. waaronder een plaats van 5 r. met een windmolen en 5 straatlenen

Moorsel, en besloegen samen 67 dw. 93 r. met nog 7 b. halfwinning. Deze halfwinning had de 10^e schoof en het 10^e

van 2 zakken koren en 2 zakken haver plus het 10^e
van een zak koren voor de schuur en alle avonden een
paardeschoof

Oordegem, en besloegen samen 32 dw. 66 r.

Wieze, en besloegen samen 3 dw.

Waasmunster, en besloegen samen 35 dw. 90 r. waaronder de
Smetstede.

JUSTITIERECHTEN

bezat de uitoefening van de drie justitiegraden en het behan-
delen van alle criminele en civiele gevallen met boeten van
60, 12 en 10 pond.

HEERLIJKE RENTEN

bedroegen in totaal 59 sch. 4 den., 18 capoenen, 35 hoenderen
en 18 viertelen haver.

WANDELKOOP

bedroeg 12 gr. per pond gr.

DOODKOOP

bedroeg het dubbel van de jaarlijkse rente plus 24 den. aan de
meier en 13 den. aan de schepenen.

BASTAARDGOEDEREN

STRAGIERSGOEDEREN

INKOMMELINGEN

echter niet van personen van 's graven propre en van poorters.

BESTE HOOFD

DIENSTLIEDEN

had al hun have (niet van propre).

VOOGDLIEDEN

voogdlieden en poorters gaven beste hoofd.

MORTEMAIN

LEENHOF

was bevoegd in alle zaken die voorvielen op de Dender en
hadden daarvoor boeten van 3 pond. Iemand door de baljuw
of de meier gevangen genomen op de Dender moest 3 dagen
in bewaring gehouden worden door de erven van der (H)elst.
De mannen deden erven en onterven, dagvaardten (waarvoor
de baljuw 10 sch. had en elk man 5 sch.), gebieden van erve
voor 3 pond, uitlokten, waterlede en kwade wegen (de baljuw
had daarvoor 10 sch., en elk man 5 sch. De baljuw en de man-
nen hielden ook schouwing van de Heerstraten.

Personen gevangen genomen door officieren van de graaf van
Vlaanderen moesten geleverd worden aan de officieren van
Herdersem uitgenomen de personen van 's graven propre en
de poorters.

SCHEPENBANK

bestond uit 7 schepenen die bevoegd waren in het gebieden van uitloken, waterlede, kwade wegen (te maken binnen de 14 dagen op boete, de eerste maal van 2 sch. en de volgende maal van 5 sch.), erven en onterven (de meier had daarvoor 18 sch. en elk schepen 13 den.), gebieden van koop (daarvoor had de meier 4 den.).

BALJUW

maande het leenhof.

MEIER

maande de schepenbank.

PRATER

had per schot binnen het dorp 2 den. bij dag en 5 sch. bij nacht en voor elk schot buiten het dorp 4 den. bij dag en 5 sch. bij nacht.

De prater had van iedereen die koren indeed een zomer- en een winterschoof en had bij elke verkoop en bij het gebieden van erven 4 den.

BRONNEN

G.A. 3090.17r (1400) - 1512.51v (1404) - 1517.16r (1457) - 1518.369r (1473) - 1520.2.15v (1600) - 1522.41r (1620) - 1531.61r (1621) - 1526.37r (1640) - 1526.42v (1648) - 1526.26 (1648) - 1526.43v (1649) - 1520.2.27r (1690) - 1530.110v (1692) - 1531.61r (1621) - 1532.99v (1713) - 1533.75r (1718) - 1535.86v (1731) - 1535.227v (1736) - 1536.90 (1744) - 1543.108v (1789) - 1544.46r (1792)

den. Herdersem (1404)

leenverh. Herdersem (1736)

G.F. 301b (1620)

B.W. 4995 (1430) - 4996 (1514) - 4997 (1537) - 4998 (1407) - 4999 (z.d.) - 5000 (1600)

G.Hr..2.19 (z.d.) - 2.5 (1690-1704)

HERLINKHOVE

zie Ninove.

HERMEIS

FILIATIE

Leenhof van het land en vrije eigendom van Zottegem

VERHEF

Vol verhef

LIGGING

Erwetegem te Kruisparik

FONCIER

JUSTITIERECHTEN

bezat de uitoefening van de drie justitiegraden.

HEERLIJKE RENTEN

bedroegen in totaal 29 p. 16 sch., 232 hoenderen, 13 capoenen en 13 mokens haver, te leveren op Kerstavond en half-maart.

TOL

VONT

BASTAARDGOED

STRAGIERSGOED

BESTE HOOFD

MOLENRECHT

op 30.9.1637 werd aan de leenhouder van de heerlijkheid toelating gegeven tot het oprichten van een windmolen voor het malen en breken van alle granen ten behoeve van de parochie en het omliggende. Daarvoor betaalde hij aan de Watergraaf van Vlaanderen 1 hoet tarwe en aan het spijker van Gent bij verkoop of versterf een dubbele cijns plus 5 sch. aan de ontvanger van de watergravië voor verandering van naam.

KERKGEBODEN

mocht, zover zijn heerlijkheid ging, kerkgeboden doen in de kerk van Erwetegem.

KEURMEDE

wie erfachtig stierf uit 3 b. of meer die gehouden werden van de heerlijkheid gaf aan de Heer het beste paard van de laatste jaren of de waarde daarvan.

SCHEPENBANK

bestond uit 7 schepenen die bevoegd waren in criminele en civiele zaken alsmede erven en onterven. Ze deden wet voor de erven gelegen in de vrije eigendom van Zottegem die van Hermeis gehouden werden. Verder hielden ze jaarkeur, oogstkeur, zijkeur en dagkeuren, alsook straatschouwingen.

BALJUW

maande de schepenbank.

PRATER

BRONNEN

G.F. 5455 (1573 - 1618 - 1639)

G.Mo. 1.16 (1598)

G.Zo. 523 (1614)

HERMELGEM

FILIATIE

Leenhof van Gavere

VERHEF

Vol verhef

LIGGING

Nederzwalm

FONCIER

besloeg 6 b. land.

LENEN

er werden van deze heerlijkheid 13 lenen (1473) gehouden, allen aan een vol verhef, welke gelegen waren te :

Hermelgem, samen groot 17 dw. 25 r. waaronder een leen van 2 dw. 50 r. waarvan de leenhouder het recht had de baljuw van het leenhof van Hermelgem te benoemen. Deze leenhouder had het erfelijk ambt van meier van Hermelgem Dit leen had een rente van 9 sch. 8 den.

Meilegem, samen groot 1 dw. 14 r.

Nederzwalm, samen groot 43 r.

Vroondijke, samen groot 26 gemeten 673 r.

JUSTITIERECHTEN

bezat denkelijk alleen de uitoefening van de grondjustitie. De hoogheidsrechten zullen toebehoord hebben aan Gavere.

HEERLIJKE RENTEN

bedroegen in totaal 20 p. 4 sch. 3 den., 30 1/2 1/4 capoenen, 40 1/2 hoenderen, 11 1/2 ganzen, 9 mokens rogge (grote maat), 5 mokens haver (grote maat), 10 halsters 2 mokens 5 coppen rogge (kleine maat) en 9 halsters 1 hoop 1/4 1/2 hoop haver (kleine maat).

DOODKOOP EN WANDELKOOP

zelfde bedragen als te Gavere.

LEENHOF

SCHEPENBANK

bestond uit 7 schepenen.

BALJUW

aangesteld door de erfmeier maande het leenhof.

MEIER

het ambt van meier was erfelijk. Hij maande de schepenbank.

PRATER

was een erfelijk ambt.

BRONNEN

G.A. 1518.65v (1473)

G.Ga. 7.191 (1607 - 1628 - 1631 - 1664 - 1683) - 6.145 (1725)

HERMELGEM (veerpont)

FILIATIE

Leenhof van Gavere

VERHEF

Vol verhef

LIGGING

Hermelgem op Cnapenaarde

FONCIER

besloeg 1 b. 42 r. op cnapenaarde, zijnde de helft van het veerpont.

RECHTEN EN PLICHTEN VAN DE LEENHOUDER

de leenhouder moest het veer (boot) vernieuwen en herstellen, daarvan moesten de parochianen de helft betalen (daarvoor mochten ze het veer gratis gebruiken). Bij niet betaling van dit deel mocht de leenhouder het pont doen vastleggen door de baljuw, de mannen of de schepenen, tot de onkosten betaald waren.

Bij verhuring van het pont was de helft van de inkomsten voor de leenhouder, de andere helft voor de parochianen. De leenhouder beheerde het totaal van de ontvangsten en legde van de helft daarvan rekening voor aan de parochianen.

BRONNEN

G.Ga. 7.188 (1607 - 1616 - 1640 - 1647 - 1688 - 1693) - 6.144 (1711)

HERZELE

FILIATIE

Grafelijk leenhof van Aalst

VERHEF

Vol verhef

FONCIER

bestond uit de volgende delen :

- 2 b., zijnde het kasteel opgetrokken in witte arduin, lochtingen en hovingen
- 90 b. 3 dw. bestaande uit pachthof, huis, schuren, stallen, duifhuis, meersen, landen, bossen en broek.
Van die 90 b. 3 dw. hield de pachter van het pachthof 80 b. in pacht voor 2 pond 56 sch., 100 zakken bruin koren, 41 zakken tarwe, 1 zak erwten en 1 zak raapzaad.
- 9 b. bos
- 6 dw. vijver met 500 karpers per jaar
- 4 dw. weide met kasteel.

LENEN

in 1473 waren er 23 lenen en 24 achterlenen en in 1549 30 lenen welke gelegen waren te :

Aaigem, samen groot 26 dw. 96 r. waarbij nog behoorde een groot tiende van 2 b. land met 4 sch. gr. per jaar erfelijke rente van de laten en een doodkoop van de 20^e penning. De leenhouder van dit tiende had het recht van voormalen op de molens te Herzele.

Elene, samen groot 19 dw. 50 r. zijnde een hofstede met de 5^e schoof op 11 dw. land met een rente van 35 sch. 10 den. op 20 b. ervelanden van laten met een doodkoop van dubbele jaarrente en een wandelkoop van de 10^e p.

Haaltert, samen groot 1 dw. 64 r.

Heldergem, samen groot 36 dw. 60 r.

Herzele, samen groot 64 dw. 75 r. waaronder :

1. — de 5^e schoof op 29 b. land met een heerlijke rente van 40 sch. 4 den., 43 $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ hoenderen, 7 $\frac{1}{2}$ capoenen, 4 $\frac{1}{2}$ broden (gerekend aan aan 2 broden uit een mud) alles gaande uit 9 b. land waarvan de laten de 10^e penning gaven, waarvan de baljuw en de schepenen van Herzele 1 penning hadden
2. — de meierij van Herzele
3. — een schoof en een tiende op ervegronden groot 8 b. De laten moesten de schoven inbrengen in de hoeve. Er behoorde ook een rente van 8 sch. aan toe. De doodkoop bedroeg de 10^e penning
4. — een 5^e schoof en het groot tiende op 1 dw. 50 r.

SCHOOFLANDEN

bestond uit de 7^e schoof van haver op laatgronden en de 5^e schoof op 126 b. 243 r.

JUSTITIERECHTEN

bezat de uitoefening van de drie justitiegraden, confiscatie van bastaarden en misdadigers.

HEERLIJKE RENTEN

bestonden uit :

1. — 33 p. 3 sch. 11 den., 120 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{12}$ capoenen op Pasen
6 p. 10 sch. op St Jan
3 p. 28 sch. op Bamis
uit landen te Aaigem en Heldergem.
Te Aaigem was er een halfwinning welke 4 den. per bunder en de 20^e penning gaf bij verkoop.
Heldergem gaf 8 den. per bunder van 6 bunder vrij land en 4 den. per bunder en de 20^e penning van 4 bunder halfwinning.
2. — 7 p. 9 sch. 2 den., 70 $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{6}$ ganzen op Bamis
31 p. 3 sch. 2 den., 36 $\frac{1}{24}$ capoenen, 158 $\frac{3}{4}$ hoenderen, 12 eieren, 17 mud 3 viertelen koren, 6 zakken 5 mud haver op Kerstavond, alles gaan de uit landen te Ressegem, Borsbeke, Woubrechtgem, St Lievens-Esse, Grotenberge en Hillegem.
De wandelkoop bedroeg er de 10^e penning en de doodkoop het beste kateil, zelfs van dezen binnen de vrijheid of poorters.
3. — 78 mud 2 vaten $\frac{2}{3}$ koren, 100 capoenen en 100 rasieren haver uit landen te Appelterre.

HEERLIJKE DIENSTEN

waren als volgt geregeld :

1 dag mesten per week voor deze met paarden en een dag handwerk voor degene zonder paarden. De laten met zeisens

moesten 2 meersen hooien, zijnde de lanckmeers en de melckebeke, deze zonder paarden hooiden en gaffelden en deze met paarden vervoerden het hooi. Alle laten hadden daarvoor mondkost. Voor deze diensten hield de Heer een beer en een stier ten grieve van het vee van die laten.

RENTEN UIT TE KEREN

1. — aan de deken van het land van Aalst, in naam van de Bisschop van Kamerijk, op St Mattheus 18 den.
2. — aan de pastoor en de koster van Herzele op Kerstavond 20 sch.
3. — aan de kapelaan van het hospitaal van Herzele op Kerstavond 20 sch.
4. — aan de kerk van Herzele op Kerstavond 29 sch. 10 den. en op Pasen een stoop wijn
5. — aan de H. Geest op Kerstavond 38 sch.

WANDELKOOP

bedroeg de 10^e penning.

DOODKOOP

bedroeg het beste hoofd zelfs van poorters.

TOL

VONT

BASTAARDGOED

STRAGIERSGOED

BESTE HOOFD

bedroeg slechts de helft als de verschuldigten woonden buiten de vrijheid.

JACHTRECHT - VOGELVANGST - WARANDE VAN KONIJNEN

BIERBAN

bedroeg 6 den. per brouwsel (de stoop aan 5 of 6 den.)
Bier van 8 den. de stoop (dobbel) gaf 10 sch. gruuatgeld.
Van elk vat bier dat ingevoerd werd had de heer 2 sch. en van elk vat keute 4 sch.

MOLENRECHT

had van elke wind- en watermolen 44 zakken koren per jaar (maat van Herzele).

TIENDE

het tiende bedroeg de 11^e en de 33^e schoof.

COLLATIE

had de collatie van de kastrale kapel van St Jan belast met 4 missen per week.

GLAVIE

TRANSPORT

de onderzaten betaalden een kerf van 3 p. 17 sch. op Bamis.

JAARMARKT

Te Herzele werd de jaarmarkt gehouden op de woensdag na Pasen binnen de vrijheid welke drie dagen vrij was (een dag vóór en een dag na). Op deze markt betaalde men eertgeld, stalgeld en tolgeld bedragende 24 sch. 4 den. Wie van buiten Herzele kwam om er vlees te slaan en te verkopen betaalde 2 gr. per rund, 12 den. voor een varken en 5 den. voor een schaap. Deze dieren werden levend geschat.

Er was ook een wekelijkse woensdagmarkt die eveneens gehouden werd binnen de vrijheid waar men beesten, lakens, garen, vlas, schoenen, boter, eieren en hoenderen verkocht. Van sommigen had de Heer eertgeld, van andere tolgeld.

ST JANS Gilde

de St Jansgilde was gefondeerd in het hospitaal van Herzele. De leden moesten eens per jaar naar de vogel schieten op sacramentsavond en 's anderendaags gingen ze naar de maaltijd op straf van boete.

HOSPITAAL

er was een hospitaal van juffrouwen. De Heer gaf bij het overlijden het luidbrood.

LEENHOF

bestond uit 7 mannen met een baljuw die hoofd haalden te Aalst. De achterlenen van dit hof gehouden haalden hoofd te Herzele. De mannen hadden de kennis van alle leenzaken, erven en onterven. Bij mis vonnis hadden de andere mannen de kennis.

SCHEPENBANK

bestond uit 7 schepenen met een meier die het vermogen hadden van boeten van 60 pond binnen de vrijheid en 3 pond buiten de vrijheid.

Ze waren bevoegd in erven en onterven (niet binnen de vrijheid), criminele lijfzaken met de verbanning van 50 jaar. Voor andere zaken bedroeg de ban 10 en 3 jaar en 100 dagen.

De schepenen haalden hoofd, voor ervelanden buiten de vrijheid, aan de schepenen van Denderleeuw, en voor ervelanden binnen de vrijheid aan de Raad van Vlaanderen.

Bij mis vonnis behoorde de kennis aan de mannen.

De schepenen hielden met de baljuw de keur voor het waarden van brood, wijn, potten, maten, gewichten, wegen, stichelen, bruggen, planken, hekkens, stuwen, uitloken, watergangen, stopselen. De boete behoorde aan de Heer voor zaken van binnen de vrijheid.

Voor deze keur stelden ze jaarlijks 4 man aan die het gebrouwde bier waarden volgens de prijs van het graan. Ze stelden ook 2 waarders aan voor vlees, vis, lakens, schoenen en leder.

De baljuw hield met de schepenen dagkeuren bij kerkgebod of ambtshalve of op verzoek van partijen voor het berechten van gevechten, misdaden (criminele of civiele) waarop iedereen die van de zaak afwist moest aanwezig zijn op boete van 2 sch. De baljuw mocht ook keuren zonder kerkgebod.

BALJUW

mocht een stedehouder stellen en hield jaarlijks een winterkeur, een zomerkeur, een oogstkeur, een generale jaarkeur voor criminele en civiele zaken na bamis.

De baljuw moest hetgeen op de jaarkeur beslist was uitvoeren. Hij mocht ook, ofwel de Heer van Herzele, de ban wederroepen.

MEIER

de meierij was een leen van Herzele. De meier maande de schepenbank, op bevel van de baljuw. Hij deed klachten, panden, palingen. Hij moest de gevangenen houden die de baljuw hem bracht, die hij met beide benen in de ijzers moest leggen. De derde dag gaf hij ze over aan de baljuw.

PRATER

de praterij van Herzele was een leen van de meierij en achterleen van het leenhof van Herzele. De prater werd aangesteld door de meier. Hij had van elke ploegwinning graan-, korenen haverschoven berekend per dw. Hij was belast met het schutten van het vee en maande de schepenen op bevel van de baljuw. Bij een bevel van partijen buiten een geding had hij 10 den.

JAARKEUR

Op Palmzondag werd er door de baljuw of zijn stedehouder kerkgebod gedaan voor de personen die het komende jaar het ambacht van vleeshouwer wilden uitoefenen. Deze moesten na de middag op de plaats komen bij de Heer en bij de wet om hun keus kenbaar te maken en betaalden 12 sch.

Op de zondag van de kerkwijding gebeurde hetzelfde voor de bakkers en de brouwers. Ze lieten bij de klerk beschrijven welk ambt ze wilden uitoefenen. Hij die zijn gekozen ambt niet naar behoren uitoefende verbeurde dit voor gans het jaar. Op dezelfde zondag werd ook uitgeroepen welke waarde het brood zou hebben; op deze zondag werd ook de jaarkeur afgeroepen.

VRIJHEID

te Herzele was er een vrijheid, behuisd met hofsteden met een straat waar al de onderzaten van de heerlijkheid woonden (de mulder niet, deze woonde op de molen). De schepenen wijsden er recht naar de aard van de misdaad met ban of boete van 60 pond.

Alle erven mochten verkocht worden met de godspenning of

palmslag zonder kerkgebod en zonder naarlingrecht en zonder erven of onterven.

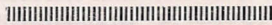
BRONNEN

- G.A. 1520.14v (1601) - 1523.132r (1644) - 1531.309v (1704) - 1537.13r (1709) - 1532.12r (1721) - 1537.66r (1721) - 1533.161r (1721) - 1536.207r (1752) - 1543.13r (1789)
den. Herzele (1474 - 1644 - 1661 - 1665)
leenverh. Herdersem (1752)
B.W. 4991 (1549) - 4991B (1557) - 4992 (1618) - 4993 (z.d.)

(Vervolgt)

DE PINTE.

J. van Twembeke.

Onze Bibliografie

- 29) **AALST.** — **Al. de Maeyer: Joannes Jacobus de Condé en zijn passiespel.** — Eigen Schoon en De Brabander, XLV jg., 1962, nrs. 1-2, blz. 37-42 en nrs. 3-4, blz. 93-100.

Belangrijke verhandeling over het passiespel van de Brusselse toneelschrijver de Condé, waarin o.a. ook het 18e eeuwse toneelleven te Aalst en de Aalsterse dichter Caudron besproken worden.

- 30) **AALST.** — **A. Limpens: Twee vreemde raadsheren in de Raad van Brabant: Jacques Aloysius Wouman en Jan Frans van Doorslaer** (slot). — Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde, 1962 / 1, blz. 225-226.

Bij het slot van zijn betoog geeft de auteur een korte biografie van Jean François Foppens, 18^e eeuwse geschiedschrijver en kanunnik van St. Martinus te Aalst.

- 31) **ALGEMEEN.** — **G. Renson: Nota's over de Parochies van het Dekanaat St.-Pieters-Leeuw in de XVIII eeuw.** — Eigen Schoon en De Brabander, XLV jg., 1962, nrs. 1-2, blz. 60-78 en nrs. 3-4, blz. 127-152.

In deze bijdrage beoogt steller « geen volledigheid en mag slechts aangezien worden als een momentopname die een aantal inlichtingen kan verschaffen over de parochiale geschiedenis van vele dorpen van het Brabantse », aldus schrijver bij de aanvang van zijn uiteenzetting. Voor wat het Land van Aalst betreft onderlijnen we: Bekkerzeel: pastoor in 1763: Petrus Benediktus van Baetselier, afkomstig van Meldert; Elingen: pastoor in 1770: Constantinus van Wayenberghe uit Herzele; Gooik: onderpastoor: Adrianus van Wilder die pastoor van Ename werd; Lieferinge; Borchlombeek: pastoor in 1754: Petrus Geerts, norbertijn van Ninove; St.-Katherina-Lombeek: pastoor in 1784: Antoon Vanderstichelen uit Ename; Pamel: pastoor in 1761: Cyprianus Matte, norbertijn van Ninove; Strijtem: pastoor in 1761: Jozef Goethals, norbertijn van Ninove.

- 32) **ALGEMEEN.** — **P.J. Spanhove: De kerkelijke beneficiën in de Brabantse parochies van de landdekenij Aalst in 1619.** — Eigen Schoon en De Brabander, 1962, XLV jg., nrs. 5-6-7, blz. 188-196.

Dit onderwerp is behandeld aan de hand van het onderzoek der kerkelijke beneficiën in de dekenij Aalst, gedaan en neergeschreven door Henricus van Caelen (Calenus), pastoor van Asse en landdeken van Aalst (1612-1624). Het origineel berust in het archief der dekenij Asse. Schrijver

excerpeert enkel de toenmalige Brabantse parochies, maar waarvan sommige toch behoorden bij het Land van Aalst, zo b.v. Baardegem, Liedekerke, Meldert en Teralfene.

- 33) **ALGEMEEN. — R. van der Linden, Dienst voor Volkskundige Opzoekingen: Sint Kristoffel. Legendes - Verering - verspreiding.** — Oostvlaamse Zanten, 37^e jg., 1962, nr. 3, blz. 81-97 en nr. 4, blz. 111-124, met 7 illustraties.

De auteur, die onze Vlaamse folklore reeds heel veel dienst heeft bewezen, ontleedt in dit artikel de legendes, de verering en de verspreiding der devotie tot St. Kristoffel. Voor wat deze verering en verspreiding in het Land van Aalst betreft citeren we Scheldewindeke waar de heilige in de processie levend uitgebeeld wordt en een beeld van de heilige wordt bewaard door een Gentse beeldhouwer in hout gemaakt in 1663; andere heiligenverering te Ronse, te St.-Kornelius-Horebeke, te St.-Jans-Hemelverdegem, te St.-Lievens-Houtem en te Nieuwenhove; de aanroepingen tot St.-Kristoffel te Pollare en te Godveerdegem. Op deze laatste parochie bestaat sedert 1663 een beeweg tot de pestheiligen waaronder ook St. Kristoffel wordt vereerd. Te Scheldewindeke wordt St. Kristoffel ook vereerd tegen het onweder.

- 34) **ALGEMEEN. — Simone Bergmans: Les portraits des della Faille par Corneille de Zeeu et la vie au XVIe siècle d'après leurs archives.** — L'Intermédiaire des Généalogistes, 1962, n° 98, pp. 57-66, met twee illustraties.

Naast de bespreking van de schilderijen vinden we ook vele biografische gegevens over de familie della Faille, waaronder de takken della Faille d'Huyse en della Faille de Leeuwergem (Leverghem) het best gekend zijn. Deze laatstgenoemde tak is tot aan de Franse Revolutie heer geweest van St.-Maria-Lierde.

- 35) **ALGEMEEN. — Dr. Leon de Vos: Het huwelijk van Lamoraal van Egmont met Sabina van Beieren.** — Jaarboek van de Zottegemse Culturele Kring 1960-61, blz. 7-52, met 10 illustraties.

Meer dan de helft van dit jaarboek is gewijd aan de bizonderste levensfasen van de heer van Zottegem. We lezen er ook een belangrijke biografie van de naaste familieleden van de prinses, waarvan er enkele zijn overgegaan naar het protestantisme. Alhoewel van Egmont weinig of geen kontakt heeft gehad met de familie van zijn vrouw en de protestantse familieleden nog het minst, hebben zijn belagers misschien wel in die richting een reden van aanklacht gevonden die geleid heeft naar zijn terechtstelling. Evenzeer als haar man is Sabina de Kerk van Rome trouw gebleven.

- 36) **NINOVE. — G. van Herreweghen: Waar stond het Hof te Pamel?** — Eigen Schoon en De Brabander, XLV jg., 1962, nrs. 1-2, blz. 15-24, met twee illustraties.

Het Hof te Pamel, een der meest belangrijke eeuwenoude landbouwbedrijven van de streek, hing af van de abdij van Ninove. Deze bijdrage tracht aan de hand van dokumenten en historische feiten een antwoord te geven op de vraag waar dat sedert eeuwen verdwenen hof op Pamel heeft bestaan.

- 37) **NINOVE. — G. van Herreweghen: Bij een kaart van 1643.** — Eigen Schoon en De Brabander, XLV jg., 1962, nrs. 5-6-7, blz. 210-227, met een illustratie.

Het gaat hier eigenlijk over Pamel, en dit met behulp van een kaart van Philip de Deyn (1643). Achtereenvolgens komen in aanmerking: ligging en bodemgesteldheid, het wegennet, de goederen der abdij van Ninove, Kassaard en Schoonaard, het oude dorp, ten oosten van de dorpskom, de

westzijde en de woningen. De Norbertijnerabdij van Ninove komt in deze bijdrage veelvuldig voor.

- 38) **RONSE. — A. Cambier : Oud bedevaartteken te Ronse.** — Oostvlaamsche Zanten, 37^e jg., 1962, nr. 3, blz. 99-101, met een illustratie.

Naast de metalen vestelkens heeft de Fiertel van Ronse vroeger ook tinnen exemplaren gekend, dit te concluderen uit de vondst van het stukje Avesnesteen dat eertijds werd gebruikt als matrijs voor het gieten van tinnen vestelkens ter plaatse.

- 39) **ST.-GORIKS-OUDEHOFVE. — R.v.d.L. : De toveres Rosa.** — Oostvlaamsche Zanten, 37^e jg., 1962, nr. 3, blz. 145.

Een Vlaamse sage aan schrijver door de 93-jarige I.V.O. verteld.

- 40) **ST.-MARTENS-LIERDE. — R.L. : Weerkunde. Voorspellingen met lokale kleur.** — Oostvlaamsche Zanten, 37^e jg., 1962, nr. 4, blz. 145.

Zegspersoon Achiël de Ruyver uit Nederbrakel (een Lierdenaar) heeft het over een weervoorspelling, namelijk over de (wolken)bank over de Schelde die de Lierdenaren beschouwen als de bode van regen of onweer.

- 41) **ZOTTEGEM. — Dr. Leon de Vos : N. van den Bosche. Belangrijke documenten in het gemeentearchief van Zottegem.** — Jaarboek van de Zottegemse Culturele Kring 1960-61, blz. 53-71.

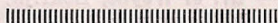
Achtereenvolgens worden gecommentarieerd en gepubliceerd de keurmede van 1394, het octrooi van barreelrecht aan de gemeente Zottegem van de jaren 1702, 1733 en 1754. Stellers geven ook enkele bijzonderheden over de familie van Egmont.

- 42) **ZANDBERGEN. — XX. : De schandpaal te Zandbergen.** — Jaarboek van de Zottegemse Culturele Kring 1960-1961, blz. 73-79, met vier illustraties.

Feitelijk wordt hier de familie de Lalaing als heren van Zandbergen en hun kasteel aldaar behandeld. De schandpaal echter vinden we amper vermeld. Een andere hoofding zou beter staan.

GOTTEM a/Leie.

Valère Gaublomme.

INHOUDSTAFEL

1962

M. Cornelis	— De prins van Chimay voor het leenhof van Liedekerke-Denderleeuw gedaagd	41
Fr. Courteaux	— De beghinen van Sente Katelinhove te Aalst (10 ill.)	58
J. de Brouwer	— Sociale toestand in de meierij Erembodegem en de heerlijkheid Oorddegem in 1571 en de huidige evolutie	117
	— Aanvullende familiale bedrijvigheden te Lede vóór de Franse Revolutie	273
	— Huisraad te Lede gedurende de 17 ^e en 18 ^e eeuw	287

P. de Meyer	— Pastoor Jan van Leynseele, stichter van een studiebeurs	278
G. de Smet	— Dekenij Oosterzele-Oordegem	1
V. Gaublomme	— Uit het kerkarchief van Gottem	131
	— De Kartuize St.-Martens-Bos te St.-Martens-Lierde en de ontbonden gilden van Geraardsbergen in 1330	165
	— J.B. Jacquemijns, chirurgijn te Ste-Maria-Lierde in 1784	277
C. Theys	— Mensen en dingen in het Land van Aalst	57
	— Diefte	116
	— Sint-Genesius-Rode en Heldergem	240
V. van Bossuyt	— Wie was Geeraard ?	40
	— Het feest van de Krakelingenworp — Tonnenbrand te Geraardsbergen	49
G. van Herreweghen	— Een vonnis te Boelare in de 15 ^e eeuw	220
	— Oude rechtsgeplogenheden in het Boelaarse	221
A. van Lul	— Oude geslachten uit het Land van Aalst: Van Lul (4 ill.)	19, 241
Em. van Schuylenbergh	— Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon. — Verslag 1961	43
J. van Twembeke	— Lijst van de heerlijkheden van het Land van Aalst	87, 132, 178, 258, 289
D. Verschaffel	— Herbergen binnen de stad Geraardsbergen ten jare 1789	130
X.	— Soldatenbrief van 1810	46
	— Hongersnood te Gent in 1784	116
Boekbesprekingen	— C. Theys , Geschiedenis van St.-Genesius-Rode	nr. 1, III
	— Dr. J. Weyns , Bokrijk, tuin van de Vlaamse Volkskultuur	nr. 1, III
De redactie	— Mededeling	240
	— « Het Land van Aalst » aan de eer!	288
	— Aan onze leden	nr. 6 II
Bibliografie		46, 164, 271, 307

ANALITISCHE TAFEL

BIBLIOGRAFIE	46, 164, 271, 307
BIOGRAFIE	Geeraard van Geraardsbergen 40
GESCHIEDENIS	godsdienstige
	Dekenij Oosterzele-Oordegem 1
	Begijnhof Aalst 58
	Heldergem 240
	St.-Martens-Lierde 165

kultuurgeschiedenis

geneeskunde 277
huisraad 287

sociale

Erembodegem 117
Iddergem 117
Lede 273, 287
Oordegem 117
Smetlede 117
Teralfene 117
Welle 117

rechtsgeschiedenis

Boelare 220
Boelaarse 221
Land van Aalst 57, 116
Land van Aalst:
 heerlijkheden 87, 132, 178, 258, 289
Liedekerke-Denderleeuw 41

GESLACHTKUNDE Van Lul 19, 241
VERENIGINGSLEVEN Aalst 43
VOLKSLEVEN Geraardsbergen 49, 130
Lede 46

REGISTER DER PLAATSNAMEN

- Aaigem** 132, 261, 301, 303.
Aalst 1, **43**, **58**, 109, 110, 111, 112, **132**,
155, 160, 163, 178, 184, 187, 189, 198,
200, 201, 205, 212, 214, 216, 217, 249,
266, 268, 269, 288, 289, 291, 292, 297,
302.
Amengijs 115, **139**, 191.
Appelterre **142**, 303.
Aspelare 57, 109, 110, **142**, 155, 156, 183,
221.
Baaigem 2, 3, 4, 111, 144, 153, 261, 262.
Baardegem 187.
Balegem 2, 3, 4, 109, 116, **144**, 162, 163,
294, 295.
Bambrugge 2 4, 10, 11, 110, **190**, 199,
218.
Bavegem 2, 3, 4, 6, 115.
Beerlegem 110, 147, 153, 262.
Berchem 114, **149**, 191, 197, 219.
Boelare 110, 155, 182, 183, 188, **220**, 221.
Borchtlombeek 160.
Borsbeke 2, 4, 9, 11, 112, 160, 162, 303.
Bottelare 2, 3, 4, **12**, 112, 183.
Breivelde 2, 3, 4, 6, 113, 303.
Burst 2, 4, 10, 11, 110, 112, 189, **190**, 199.
Deftinge 9, 110, 155, 156, 179, **195**, 221.
Denderhoutem 31, 110, 156, 178, 179, 183,
195, 206, 262, 289.
Denderleeuw 41, 195, 206.
Dendermonde 60.
Denderwindeke 131, 195, 253, 254.
Dikkele 2, 3, 4, 6, 111, 115, 146, **196**, 262.
Dikkelvenne 111, 112, 148, 153, 154, 197,
261, 262.
Edelare 110, 151, 200.
Elene 2, 3, 4, 6, 111, 202, 262, 302.
Elst 113, 205.
Ename 114, **207**.
Erembodegem 110, 111, 112, 113, **117**,
156, 178, 206, 214, **215**, 292.
Erondegem 3, 4, 110, **216**.
Erpe 110, 111, 195, 216, **217**, **218**, 297.
Erwetegem 2, 3, 4, 6, 113, 219, 262, 299.
Etikhove 113, 114, 116, 151, 199, 207, 208,
213, 220, **258**, 260.
Gavere 2, 111, 146, 153, 154, 188, **260**,
262, 295, 300, 301.
Gent 116, 185, 192, 193, 196, 293.
Gentbrugge 2, 11, 266.
Geraardsbergen 1, **21**, **40**, **49**, 60, 111,
130, 156, 179, 180, **241**, 254, **266**.
Gijzegem 111, **268**, **289**.
Gijzenzele 2, 4, 115, **289**.
Godveerdegem 2, 3, 4, 6, 112.
Goeferinge 155, 221.
Gontrode 2, 3, 4, 9.
Grimminge 111, 156, 262, **291**.
Grotenberge, zie Breivelde.
Haaltert 27, 36, 110, 111, 178, 206, 218,
288, 289, 292, 303.

- Heldergem** 218, 240, 303.
Hemelveerdegem 111, 296.
Herdersem 111, 206, 297.
Hermelgem 111, 261, 262, 301.
Herzele 2, 3, 5, 6, 8, 14, 111, 302.
Hillegem 2, 3, 5, 6, 8, 303.
Hofstade 110, 111, 160, 200, 218, 287.
Hundelgem 2, 3, 5, 6, 113.
Iddergem 110, 117, 215, 262.
Idegem 155, 156, 221.
Impe 3, 5, 6, 110, 111, 163.
Kerkem 114.
Kerksken 36, 38, 39, 179, 206, 292.
Landskouter 2, 5.
Lede 46, 110, 111, 112, 184, 273, 287.
Ledeberg 111, 115.
Leeuwergem 2, 3, 5, 116.
Lemberge 2, 3, 5, 111, 262, 293.
Letterhoutem 2, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 115, 185.
Leupegem 114.
Liedekerke 41, 111.
Lieferinge 111.
Maarke 114, 186, 208, 258.
Massemen 2, 3, 5, 6, 7, 113.
Mater 112, 113, 114, 208, 262.
Meerbeke 57.
Meilegem 261, 262, 301.
Melden 114, 258.
Meldert 187.
Melle 2, 3, 5, 8, 12, 112, 113, 114, 138, 148.
Melsen 2, 111.
Mere 25, 27, 110, 111, 195.
Merelbeke 2, 3, 5, 8, 111, 115, 193, 293.
Mespelare 112, 268.
Michelbeke 291.
Moerbeke 10, 110, 116, 156, 180, 248, 252, 253, 256, 257.
Moorsel 110, 112, 116, 187, 297.
Moortzele 2, 3, 5, 109, 144.
Munkzwalm 115.
Munte 2, 3, 5, 6, 112.
Nederboelare 155, 156, 183, 221.
Nederbrakel 112.
Nederename 207, 208.
Nederhasselt 142, 155, 221.
Nederzwalm 261, 263, 300, 301.
Nieuwenhove 155, 156, 221.
Nieuwerkerken 110, 112, 113, 116, 158, 206.
Ninove 1, 60, 152.
Nukerke 258, 278.
Okegem 111, 112.
Olsene 208.
Onkerzele 155, 156, 221, 296.
Oombergen 2, 3, 5, 6, 110, 156, 294, 295.
Oordgem 1, 2, 3, 5, 6, 8, 112, 116, 117, 218, 298.
Oosterzele 1, 2, 3, 5, 6, 111, 188, 263.
Opbrakel 113, 116, 162, 207, 213, 260.
Ophasselt 114, 115, 151.
Oroir 115, 181, 182.
Ottergem 3, 5, 6, 110, 216.
Outer 31, 57, 110, 156.
Overboelare 155, 156, 221, 254, 255.
Pamel 115, 212.
Parike 110, 156.
Paulatem 111, 261, 263, 295.
Ressegem 3, 5, 112, 263, 303.
Roborst 113, 194, 260, 290.
Ronse 1, 115.
Rozebeke 112.
Rozenaken 115, 139.
Ruien 114, 219.
Schelderode 2, 3, 5, 6, 112.
Scheldewindeke 2, 3, 5, 6, 9, 11, 109, 113, 115, 144, 150, 162, 294, 295.
Schendelbeke 112, 156, 221.
Schoonaarde 3.
Schorisse 112, 114, 143, 201, 209.
Semmerzake 2, 4, 5, 261, 263.
Serskamp 3, 5, 6, 15, 113.
Sint-Antelinks 113, 116, 183.
Sint-Blasius-Boekel 209.
Sint-Denijs-Boekel 114, 209, 263.
Sint-Goriks-Oudenhove 2, 4, 5, 10, 113.
Lint-Lievens-Esse 110, 113, 156, 303.
Sint-Lievens-Houtem 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 115, 294, 295.
Sint-Maria-Horebeke 112, 114, 209.
Sint-Maria-Latem 111, 261, 263.
Sint-Maria-Lierde 111, 112, 115, 116, 179, 180, 277, 296.
Sint-Maria-Oudenhove 112, 113, 152, 291.
Sint-Martens-Lierde 110, 112, 113, 116, 156, 165, 180, 183, 221, 263, 296.
Smeerebbe 110, 155, 183, 221.
Smetlede 2, 4, 5, 117.
Steenhuize 114.
Strippen 2, 4, 5, 6, 10, 113, 147.
Teralfene 32, 33, 110, 117, 200, 205, 215.
Velzeke 2, 4, 5, 6, 17, 114, 263.
Vlekkem 3, 5, 10, 270.
Vlierzele 4, 5, 6, 115.
Vloerzegem 155, 156, 221.
Volkegem 115, 156, 209.
Voorde 114, 183.
Vurste 2, 4, 5, 6, 261, 263.
Waarbeke 155, 156, 221.
Waasmunster 298.
Wanzele 3, 5, 6.
Wassene 2, 261, 263.
Welden 112, 113, 114, 151, 201, 263.
Welle 31, 35, 110, 117, 178, 215, 263.
Westrem 2, 4, 5, 7, 113.
Wichelen 3, 5, 113.
Wieze 113, 298.
Woubrechtgem 111, 116, 152, 218, 263, 303.
Zandbergen 110, 156.
Zarlardinghe 113.
Zonnegem 3, 5, 190, 199, 270.
Zottegem 2, 4, 5, 113, 152, 180, 193, 260, 291, 299.
Zulzeke 114, 179.

HET LAND VAN AALST

Tweemaandelijks tijdschrift

Voorzitter : Dr H. Vangassen, Steenweg op Denderhoutem, 53, Ninove
(tel. (054)316.15).

Beheerder : Albert van Lul, de Nayerlaan, 51, Brussel 19
(tel. (02)44.61.22).

Redaktiesekretaris : E.H. J. de Brouwer, pastorie, Impe
(tel. (053)233.61).

Recensiedienst : E.H. V. Gaublomme, pastoor, Gotten
(tel. (051)630.80).

Ruildienst : Marcel Cornelis, Dwarsstraat, 21, Denderleeuw.

Prijs van het jaarabbonnement voor leden : 120 fr., voor steunende leden : 200 fr. en voor ereleden : 500 fr., te storten op de postrekening « Het Land van Aalst », nr 5869.11. Gewoon losnummer (25 fr.) te bestellen bij de beheerder en te storten op voornoemde postrekening.

INHOUD VAN Nr. 6

1962

<i>J. de Brouwer</i> — Aanvullende familiale bedrijvigheden te Lede, vóór de Franse Revolutie	273
<i>V. Gaublomme</i> — J.B. Jacquemijns, chirurgijn te St.-Maria-Lierde in 1784	277
<i>P. de Meyer</i> — Pastoor Jan van Leynseele : stichter van een studiebeurs	278
<i>J. de Brouwer</i> — Huisraad te Lede gedurende de 17 ^e en 18 ^e eeuw	287
« Het Land van Aalst » aan de eer !	288
<i>J. van Twembeke</i> — Lijst der heerlijkheden van het Land van Aalst (vervolg)	289
<i>V. Gaublomme</i> — Onze Bibliografie	307
Inhoudstafel 1962	309
Analitische tafel	310
Register der Plaatsnamen	311
Mededeling	II